

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

Doksanikinci Birleşim

24 . 5 . 1962 Perşembe

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	394:395	2. — Aydın Milletvekili Mustafa Şükür Koç'un, bir kısım memurların, Bakanlık arşivinde bulunan, dosyalarda mevcut malûmatı bâzı dergi ve gazetelere vererek yayınlattıklarının doğru olup olmadığına dair sorusuna Millî Eğitim Bakanı Hilmi İncesulu'nun yazılı cevabı (7/85)	425:426
2. — Gelen kâğıtlar	395	3. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Antalya - İzmir arasındaki en kestirme Devlet yolunun bir an evvel ikmali için ne düşünüldüğüne dair sorusuna Bayındırlık Bakanı Emin Paksüt'ün yazılı cevabı (7/91)	426:427
3. — Yoklama	396,400	4. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Orta - Doğu Teknik Üniversitesi'ne bağlı olarak açılacak fakültelerin adedine ve binalarının yapımına ne zaman başlanacağına dair sorusuna Millî Eğitim Bakanı Hilmi İncesulu'nun yazılı cevabı (7/97)	427:429
4. — Seçim	396	5. — Erzurum Milletvekili Cevat Önder'in, Erzurum Nümune Hastanesi Baş-	
1. — Anayasa Mahkemesine asıl ve yedek üye seçimi	396:399,400:402		
5. — Genel görüşme	402		
1. — Çankırı Milletvekili Nurettin Ok'un, İşçilerin 3 Mayıs 1962 günü Meclise kadar yürüyüş yapmaları ile tezahürü had bir seviyeye ulaşan - İşsizlik - problemi hakkında Genel görüşme açılmasına dair önergesi (8/1)	402:424		
6. — Sorular ve cevaplar	424		
A) Yazılı sorular ve cevapları	424		
1. — Edirne Milletvekili Talât Asal'ın, Yunanlılarla müşterek olan Meriç nehrinin bir ayağının Yunanlılar tarafından zamanından evvel kapatılmasından dolayı zarar görenlere zararlarının tazmininin düşünüldüğüne dair Başbakan'dan sorusuna Bayındırlık Bakanı Emin Paksüt'ün yazılı cevabı (7/83)	424:425		

hekimi hakkında Erzurum matbuatında yapılan neşriyatın doğru olup olmadığına dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Suat Seren'in yazılı cevabı (7/105) 429: 430

6. — Sakarya Milletvekili Ekrem Ali-

can'ın, İşçi Sigortaları Kurumunun 1962 yılı yatırım programına dâhil bulunan projelerin durumuna dair sorusuna Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'in yazılı cevabı (7/110) 430:432

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Vazife ile yurt dışına gitmiş olan Devlet Bakanı Turhan Feyzioğlu'nun dönüşüne kadar kendisine, Sanayi Bakanı Fethi Çelikbaş'ın,

Ve yine vazife ile yurt dışına gitmiş olan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Suat Seren'in dönüşüne kadar da kendisine, Gümrük ve Tekel Bakanı Şevket Buladoğlu'nun Vekillik etmesinin,

Devlet Bakanlığından istifa eden Avni Doğan'ın istifasının kabulü ile Devlet Bakanlığına Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Hıfzı Oğuz Bekata'nın tâyininin, Başbakanın teklifi üzerine, muvafık görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkereleri okundu, bilgi edinildi.

Antalya Milletvekili Etem Ağva'nın, hastalığına binaen üç ay izinli sayılması ve,

İzni iki aydan fazla olduğu için ödeneğinin verilebilmesinin Genel Kurulun kararına bağlı olduğu hakkındaki Başkanlık tezkereleri okundu, kabul olundu.

24 esas, 5/9 sayılı ve 21.5.1962 tarihli kararın dağıtılan nüshalarında Maraş Milletvekili Kemal Bağcıoğlu'nun muhalefetine bir hata

eseri olarak kaydedilmemiş olduğundan keyfiyetin Umumi Heyete arzı hususundaki Anayasa Komisyonu Başkanlığı tezkeresi okundu, bilgi edinildi.

Anayasa Mahkemesinin kuruluş ve yargılama usulleri hakkındaki Anayasa Komisyonu raporunda bazı baskı hataları olduğundan bunların düzeltilmesini ifade eden Anayasa Komisyonu Sözcüsü Coşkun Kırcı imzalı tezkere okundu, bilgi edinildi.

Anayasa Mahkemesine iki asıl üye seçimine geçilerek,

9, 10 ve 11 nei turlarda da salt çoğunluk temin edilemediğinden bu seçimlere devam edilmek üzere 24 . 5 . 1962 Perşembe günü saat 10 da toplanılması kararlaştırılarak Birleşime son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Mekki Keskin

Kâtip
Çankırı
Nurettin Ok

Kâtip
Malatya
Nurettin Akyurt

SORULAR

Sözlü sorular

1. — Ankara Milletvekili Muhlis Ete'nin, Türkiye Kamu İktisadi Teşebbüsleri hakkında birleştirilmiş rapor adlı kitabın basılışından haberdar olup olunmadığına ve muhteviyatına dair sözlü soru önergesi, Maliye Bakanlığına gönderilmiştir. (6/319)

2. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoğlu'nun, Eskişehir'de Hasırcı Çiftliği mesire mahalinde 1 . 5 . 1962 tarihinde öğrenciler ve öğret-

menler arasında vukubulan olayın nasıl cereyan ettiğine dair sözlü soru önergesi, İçişleri ve Millî Eğitim Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/320)

3. — Eskişehir Milletvekili Aziz Zeytinoğlu'nun, Eskişehir'de 5 . 5 . 1962 tarihinde yapılan maç sonunda sivil ve askerî öğrenciler arasında çıkan olaylara ve gazetecilerin görevlerine müdahale olunup olunmadığına dair sözlü

soru önergesi, İçişleri ve Millî Eğitim Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/321)

4. — Mardin Milletvekili Esat Kemal Aybar'ın, Mardin'de 6 Mayıs 1962 Pazar günü cereyan eden olaya dair sözlü soru önergesi, İçişleri ve Millî Savunma Bakanlıklarına gönderilmiştir. (6/322)

5. — Diyarbakır Milletvekili Recai İskenderoğlu'nun, Anayasa hükümlerine göre bir suç sayılan sağcı ve ırkçı yayın karşısında ne gibi bir tedbir düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi, Başbakanlığa gönderilmiştir. (6/323)

6. — Adana Milletvekili Hasan Aksay'ın, bu öğretim yılında, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinin bursunun kesilmiş olup olmadığına ve İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünün yatılısının kaldırılıp kaldırılmadığına dair sözlü soru önergesi, Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (6/324)

7. — Çanakkale Milletvekili Refet Sezgin'in, Erbaa'da 28 . 4 . 1962 tarihinde vukua gelen olaylarda, yetkili adli makamlarca ne gibi suçlar tesbit edildiğine dair sözlü soru önergesi, Adalet Bakanlığına gönderilmiştir. (6/325)

8. — Giresun Milletvekili İ. Etem Kılıçoğlu'nun, Erbaa'da 28 . 4 . 1962 tarihinde vuku bulan olayın sebep ve mahiyetinin ne olduğuna ve idarecilerin dâhil bulunup bulunmadığına dair sözlü soru önergesi, İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (6/326)

9. — Ordu Milletvekili Ata Bodur'un, Erbaa'da 28 . 4 . 1962 tarihinde vukua gelen olaylar sırasında Hükümet Tabibinin görevinden istifa edip etmediğine dair sözlü soru önergesi, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına gönderilmiştir. (6/327)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — Asker ailelerinden muhtacolanlara yardım yapılması hakkındaki Kanunun 7 nci maddesinin son fıkrasının kaldırılmasına dair kanun tasarısı (1/197) (İçişleri Komisyonuna)

2. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1962 yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/198) (Karma Bütçe Komisyonuna)

3. — Seylâptan dolayı irası hasar eden gayrimemlûk enharı sağirenin sureti tathiri hakkındaki 2 . 2 . 1330 tarihli ve 148 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun tasarısı (1/199) (İçişleri ve Adalet komisyonlarına)

Teklifler

4. — Cumhuriyet Senatosu Ağrı Üyesi Veyisi Yardımcı ve 23 arkadaşının, X neu Dönem T. B. M. M. âzalarının 1958 yılı borçlarına ait tahakkuk etmiş faizlerin bonifiye edilmesi ile bu borçların 10 yıl taksite bağlanmasına ait kanun teklifi. (2/251) (Ticaret, Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

5. — Cumhuriyet Senatosu Zonguldak Üyesi Tefik İnci ve 28 arkadaşının, balıkçılığın teşvik ve himayesine mahsus kanun teklifi. (2/252) (Ticaret, İçişleri, Ulaştırma, Gümrük ve Tekel Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

6. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca ve üç arkadaşının, Türk vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine dilekçe ile başvurmaları ve dilekçelerin incelenmesi ile karara bağlanmasını düzenlenmesine dair kanun teklifi. (2/253) (Anayasa Komisyonuna)

7. — Mardin Milletvekili Esat Kemal Aybar'ın, 6581 sayılı Kanuna ek kanun teklifi. (2/254) (Millî Eğitim, Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

Tezkere

8. — Antayla Milletvekili İhsan Ataöv'ün, yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi. (3/300) (Anayasa ve Adalet komisyonlarından mürekkep Karma Komisyonu)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 10,00

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KÂTİPLER : Nurettin Ok (Çankırı), Nurettin Akyurt (Malatya)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz var, gündeme başlıyoruz.

4. — SEÇİM

1. — *Anayasa Mahkemesine asıl ve yedek üye seçimi.*

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Gündem dışı mı?

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Seçim hakkında.

BAŞKAN — Buyurun.

COŞKUN KIRCA (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım; Üniversitede teşekkül eden Kurul tarafından aday gösterilen İsmail Hakkı Ülkmen'in Danıştaydan çekilmesi üzerine yapılan yeni seçimde, asıl üyeliğe seçildiğine dair bâzı rivayetler dolaymaktadır. Bu rivayetler doğru ise Meclisiniz, elbetteki buna göre hareket etmenin yollarını arıyacaktır. Bu itibarla Sayın Adalet Bakanından Sayın İsmail Hakkı Ülkmen'in Danıştayca asıl üyeliğe seçilip seçilmediğinin açıklanmasını istirham ediyorum.

Ayrıca bir iki kısa noktaya daha temas edeceğim.

Muhterem arkadaşlarım, önümüzdeki 44 sayılı Kanuna göre Anayasa Mahkemesinin 15 asıl üyesi seçilmeden bu mahkemenin teşekkül etmiş sayılmaması iktiza eder. 15 asıl üyenin seçimi tamamlanmadan yeri dolmamış bir asıl üyeliğin boşalması oradan istifa edilmesi bahis konusu olamayacağı için bu yerlerin yedeklerle tamamlanması da caiz olamaz. Bu sebepten asıl üyeliklerin seçimi tamamlanmadan mahkemenin kurulmasının caiz olmaması iktiza eder. Kaldı ki, geçen bir-

leşimde Cevad Odyakmaz arkadaşımızın belirttiği şekilde, asıl üyelikler tamamlanmadan Başkan ve Başkanvekillerinin seçilmesi doğru olmaz. Çünkü, asıl üyeler ancak tam olarak belli olunca, Başkan ve Başkanvekilliği için namzetlerin kim olacağı en sağlam surette belli olabilir. Bu itibarla, on beş asıl üye ve dört yedek üye tamamlanmadan önce, Anayasa Mahkemesi üyelikleri için bugün Sayın Cumhurbaşkanının daveti üzerine yapılacak olan andiçme merasimini mütaakıp, Resmî Gazetede 44 sayılı Kanuna göre, Anayasa Mahkemesinin görevine başladığını ilân etmek mümkün olamaz. Bu, ancak onbeş asıl ve dört yedek üyenin seçilmesi tamamlandıktan sonra mümkün olabilir.

Muhterem arkadaşlarım; bir hususa daha dikkat nazarınızı çekmek isterim. Meclislerin kararlarının Resmî Gazetede neşri mütattır. Bugüne kadar Cumhuriyet Senatosunca Anayasa Mahkemesine asıl ve yedek üye seçilen zatların isimleri hâlâ Resmî Gazetede ilân edilmemiştir. Hükümetçe bu hususun temini gerekmektedir. Ayrıca, Cumhurbaşkanı tarafından seçilmesi gereken iki üyenin seçilmiş olduğu Cumhurbaşkanlığı Umumi Kâtipliği tarafından yapılan resmî tebliğle efkârı umumiyeye bildirilmiştir. Bu hususta da Resmî Gazetede hiçbir kararname intişar etmiş değildir. Anayasanın 98 nci maddesinin 2 nci fıkrasına göre, Komisyon Sözcüsü olarak, ilgili maddenin burada müzakeresi sırasında, Komisyon adına belirttiğim gibi, Cumhurbaşkanlığı kararlarının, Başbakan ve ilgili Bakan tarafından im-

zalanması iktiza eder. Binaenaleyh, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından yapılan seçimin tekemmülü için bir Umumi Kâtiplik tebliği kifayet etmez; müsterek bir kararnamenin Başbakan ve ilgili Bakan olan Adalet Bakanı tarafından imza edilmesiyle behemehal Resmî Gazetede neşri lâzımdır. Bu kararname tekemmül etmeden önce tâyin keyfiyeti tekemmül etmiş sayılmaz. Bu hususta Hükümetin dikkatini çekmek isterim.

Anayasa Mahkemesinin kuruluşu hakkında Hükümetin dikkatinin çekilmesi icabeden bir nokta daha vardır. Anayasa Komisyonu olarak, önümüze gelen Hükümet tasarısında, Anayasa Mahkemesi için istenen bir milyon lira olağanüstü ödenek ve (D) cetvelindeki müstahdemler için yapılan ilâveleri bu tasarıdan çıkardık; çünkü bu tasarı 92 nci maddeye tâbi olduğu halde, Bütçe Kanununa ilâve yapılmasına dair olan hükümler Anayasanın 94 ncü maddesine tâbidir. O zamandan beri devamlı surette, - zannedirim, Bütçe Komisyonu Sözcüsü de aynı şeyi yapmıştır - Bütçe Kanununa olağanüstü ödenek verilmesini ve yeni personel kadrolarının ilâvesini derpiş edecek kanun tasarısının bir an önce Meclise gelmesi için tarafımızdan Hükümetin dikkati devamlı olarak çekilmiş, fakat, bu tasarı hâlâ Meclise gelmiş değildir. Anayasa Mahkemesi bu durumda, faaliyete başlasa dahi, üyelerine maaş veremiyecemiz; müstahdemlerini toplıyamıyacağız. Bu duruma da Hükümetin dikkatini çekmeyi vazife bilirim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Üniversitenin göstermiş olduğu adaylardan İsmail Hakkı Ülkmen'in Devlet Şûrasınca seçilmiş olduğuna dair elimizde resmî bir vesika yoktur. Üniversiteden böyle bir yazı almadık. Almadığımıza göre, namzetlerden üçü de Meclisimizce seçilme hakkını haizdirler. Şayet öyle bir şey mevzuubahis ise, İsmail Hakkı Bey birini tercih ederler.

Şimdi, 11 nci turun neticelerini okutup 12 nci tura başlayacağız. Mühürlü kâğıtları dağıtıacağız. Ancak, Meclis adayları için ayrı kâğıt ve zarf, üniversite adayları için de ayrı kâğıt ve zarf dağıtılacaktır ve her iki seçim için de ayrı, birer sepet konacaktır.

Şimdi 11 nci turun neticelerini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Anayasa Mahkemesi asıl üyeliği için (onbirinci) defa yapılan seçime (286) üye katılmış ve ne-

ticede aşağıda adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Orhan Apaydın	Coşkun Kırca
Üye	Üye
Y. Ziya Yücebilgin	Bahri Yazır
Üye	Üye
A. Aydın Bolak	Şükrü Yüzbaşıoğlu
İsmail Hakkı Ketenoğlu	162
Celâlettin Kurelman	159
Sait Köksal	102
Baha Arıkan	34
İhsan Olgun	22
Nafiz Yamanoglu	6
Reşat Bayramoğlu	4
Kahraman Koç	2
Necmi Osten	1
Salâhattin Ayanoglu	1
Boş pusla	2
İptal edilen pusla	5 (*)

BAŞKAN — Şimdi de üniversite adayları için yapılan seçimin neticelerini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Anayasa Mahkemesi üniversite üyeliği için (birinci) defa yapılan seçime (286) üye katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Samet Kuzucu	Ahmet Bilgin
Üye	Üye
Celâl Öncel	Lâtif Aküzüm
Üye	Üye
İhsan Kabadayı	Mehmet Yavaş
İ. H. Ülkmen	151
H. N. Kubalı	108
S. Arkan	2
Muteber olmiyan	15
Boş	10
	Toplam 286

(*) (İptal edilen puslalardan 1 i milletvekili olan Ahmet Tahtakılıç'a, 4 ü de yanlış kullanılmış olan İsmail Hakkı Ülkmen için kullanılmış puslalardır).

BAŞKAN — Üçer kişilik iki tasnif heyeti seçeceğiz.

Şimdi, Meclisimizin seçeceği iki asıl üyenin seçimi için tasnif heyetini seçiyoruz.

Yusuf Aktimur (Adana) (Burada sesleri)

Ziya Uğur (Bursa), (Burada sesleri)

Ahmet Türkel (Bursa), (Burada sesleri)

Şimdi de üniversiteden gösterilen adayların seçimi için tasnif heyetini seçiyoruz.

Nevzat Şener (Amasya) (Burada sesleri)

Turgut Çulha (Bolu) (Burada sesleri)

Hilmi Baydur (Muğla) (Burada sesleri)

Arkadaşların, seçimi mütaakıp buradan ayrılmamalarını rica ederim.

Her arkadaşımıza iki zarf ve iki mühürlü kâğıt dağıtılmaktadır.

Muhterem arkadaşlar; dün kâğıtların çokluğu dolayısıyla ikişer sepet koydurmıştım. Fakat, bazı arkadaşlarımız yanıldılar. Onun için bugün sepetleri tek olarak koyduruyorum. Şimdi iki tane sebet konmuştur. Baştaki sepet üniversite adayları içindir. Sepetlerin üzerinde ayrı ayrı, hangi seçime aid oldukları yazılıdır. Şaşırılmamasını rica ederiz, sonra oylar muteber addedilmeyecektir.

Sivas milletvekillerinden itibaren oylamaya geçeceğiz. İsimleri okutuyorum.

(Oylar toplanmaya başlandı)

BAŞKAN — Tasnif heyetleri lûtfen yerlerini alsınlar.

Oylarını kullanmıyan arkadaşımız var mı? (Yok sesleri)

Oylama muamelesi bitmiştir.

BAŞKAN — Anayasa Mahkemesi asıl üyelikleri için, Meclisimizce yapılan iki asıl üye seçiminin 12 nei turunun ve üniversite adayları için yapılan seçimin de ikinci turunun neticelerini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Anayasa Mahkemesi asıl üyeliği için on ikinci defa yapılan seçime (331) üye katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye
Yusuf Aktimur

Üye
Ziya Uğur

Üye
Ahmet Türkel

İsmail Hakkı Ketenoğlu	211
Celâlettin Kurelman	207
Sait Köksal	122
Reşat Bayramoğlu	24
Baha Arıkan	20
İhsan Olgun	14
Nafiz Yamanoglu	1
Neemi Osten	1
Boş pusula	1

BAŞKAN — Aranılan ekseriyet bulunamadığı için 13 ncü tura devam edeceğiz.

Yüksek Başkanlığa

Anayasa Mahkemesi üniversite üyeliği için ikinci defa yapılan seçime (328) üye katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye
Nevzat Şener

Üye
Turgut Çulha

Üye
Hilmi Baydur

İsmail Hakkı Ülkümen	205
Hüseyin Naili Kubah	116
Sami Arkan	1
Boş	4
Muteber olmıyan	2

BAŞKAN — İkinci tur için gereken 2/3 çoğunluk temin edilmediği için üçüncü tura devam edilecektir.

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Efendim, müsaade ederseniz söz istiyorum.

BAŞKAN — Usul hakkında mı efendim?

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Öztürk.

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlarım; seçimler Riyaset sunuşlarına dâhildir. Biraz evvel Coşkun Kırca arkadaşımın ifade ettiği hususu ben tekrar etmek istemiyorum. Sayın Danıştay Reisi ile yaptığım telefon konuşmasında; seçimler için aday gösterilenler arasında bulunan İsmail Hakkı Ülkümen'in Danıştayca seçildiğinin bugünkü Resmî Gazetede neşredilmiş olduğunu bildirdiler. Riyasetin bu ciheti tahkik etmesini ve ondan sonra üniversite adaylarının seçimine geçilmesini rica ederim.

BAŞKAN — Riyaset bugüne kadar kendisine gelen resmî yazılarla bağlı bulunmaktadır. Üniversitenin gösterdiği adaylardan başka bunun dışında bir beyanda bulunmadığı ve bizim de istihbaratımızda bu şekilde bir resmîyet mevcudolmadığı için, Anayasa Mahkemesi üyelikleri için aynı şekilde olmak üzere, tekrar turlara devam edeceğiz.

Sayın İsmail Hakkı Ülkmen, sayet arkadaşlarımızın buyurdıkları gibi Devlet Şûrasından seçilmiş ve bir de Meclisten seçilir ise kendisi ikisinden birisini tercih ederler. («Olmaz öyle şey» sesleri); («Turlara devam» sesleri) Turlara devam için iki mühürlü kâğıtları dağıtıyoruz; seçimler ayrı ayrı olacaktır. Çünkü iki seçim arasında tur farkları vardır. Her iki tasnif heyeti gene muteberdir. («Olmaz» sesleri) (Gürültüler)

Efendim, Meclis Başkanlığı kendiliğinden niçin hareket etsin? Bu namzetleri bize gönderen makam, elbette kendi namzetleri için bir yazı yazar. Biz resmen vaziyete muttali değiliz.

Arkadaşlar, üniversite adayları bir kâğıda, Meclisçe seçilecekler ayrı bir kâğıda yazılacaktır. Her ikisini birleştirebiliriz ama o zaman turlar karışacaktır. Arkadaşlarımız mühürlü kâğıtlara, asıl üye olarak seçeceklerini ve üniversite adayları arasından seçeceklerini ayrı ayrı yazsınlar ve ayrı ayrı zarflara koysunlar. Sepetler gene demin olduğu gibi kürsüye konacaktır. Sağdaki üniversite adayı, diğeri Meclis adayı için konacaktır.

Arkadaşlarımın isimleri okundukça kürsüye çıkmaları mercudur. Şimdi kur'a çekiyoruz. Rey toplamaya Kayseri'den başlanacaktır.

(Oy toplama muamelesine başlandı.)

Oylarını kullanmıyan var mı?

Oy toplama işi bitmiştir.

Tasnif neticelerini arz ediyorum.

Yüksek Başkanlığa

Anayasa Mahkemesi asıl üyeliği için onüçüncü defa yapılan seçime (312) üye katılmış ve

neticede aşağıda adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Yusuf Aktimur	Ziya Uğur
Üye	
Ahmet Türkel	

İsmail Hakkı Ketenoglu	186
Celâlettin Kurelman	186
Sait Köksal	119
Baha Arıkan	21
İhsan Olgun	14
Reşat Bayramoglu	11
Nafiz Yamanoglu	1
Kahraman Koç	1
Necmi Osten	1
İptal	3
Boş pusula	3

Yüksek Başkanlığa

Anayasa Mahkemesi Üniversite Üyeliği için üçüncü defa yapılan seçime (309) üye katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Nevzat Şener	Turgut Çulha
Üye	
Hilmi Baydur	

İsmail Hakkı Ülkmen	177
Hüseyin Nail Kubalı	116
Sami Arkan	8
Muteber olmiyan	4
Boş	4

Yekûn 309

BAŞKAN — Her iki seçimde de aranılan nisap hâsıl olmadığı için turlara devam edilecektir. Ancak vakit gecikmiş olduğundan, bugün saat 15,00 te toplanmak üzere Oturumu talik ediyorum.

Kapanma saati : 12,17

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Refet Aksoy

KÂTİPLER : Nurettin Akyurt (Malatya), Nurettin Ok (Çankırı)

BAŞKAN — Oturumu açıyorum. Yoklama yapacağız.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz var. Görüşmele-re başlayacağız.

Arkadaşlar, biliyorsunuz ki, bu oturum fevkalâde bir oturmudur. Evvelki Birleşimde, işsizlik mevzuunu görüşmek üzere bugün saat 15 te toplanmaya karar vermiştiniz. Fakat dünkü Birleşimde de seçimlere devam etmek üzere bugün saat 10 da toplanmaya karar vermiştiniz. Bu karar gereğince bugün sabahki toplantıda yaptığımız seçimlerde de bir netice alınamamıştır. Şimdi tekrar seçime devam edilmesini veyahut evvelki kararınıza bağlı kalaraktan işsizlik mevzuunun görüşülmesini tasvibinize arz edeceğim.

Seçimlere devam edilmesini kabul buyuranlar... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir. Anayasa Mahkemesi üyeliği için 13 ncü defa yapılan seçim sonunda alınan rakamları bir daha okutuyorum.

(Birinci Oturum sonunda okunan listeler tekrar okundu.)

BAŞKAN — Bundan evvelki seçimde nısap hasıl olmadığı için Millet Meclisi adayları için 14 ncü ve üniversite adayları için 4 ncü seçime geçeceğiz. Bunlar için üç mühürlü kâğıtlar dağıtılacaktır. («İsmail Hakkı Ülkmen seçilmiş, yemin etmiş» sesleri)

BAŞKAN — Riyaset Divanına resmen bir iş'ar olmadığı için bu husus bizim için muteber değildir.

İLYAS SEÇKİN (Ankara) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

İLYAS SEÇKİN (Ankara) — Pek muhterem arkadaşlarım, Anayasa Mahkemesi üyeliği için üniversite adayları, şimdi Resmî gazetelerde okuduğumuz üzere, üçten ikiye inmiştir.

Üniversitenin seçmiş olduğu adaylardan Sayın İsmail Hakkı Ülkmen bilâhare Danıştaydan daha evvel seçilip de gönderilen adayın istifa, istinkâf etmesi üzerine İsmail Hakkı Ülkmen Danıştayca Anayasa Mahkemesine aday gösterilmiş ve seçilmiştir. Belki de şu anda yemin etmiş bulunmaktadır. Bu itibarla, üniversitenin gönderdiği adayların aslında üç olması lâzımgelirken, ikiye inmiştir. İki aday arasından seçim imkânının olmadığı kanaatindeyim. Üniversiteye yeniden «adayları üçe çıkarın, biz seçimleri buna göre yapacağız» densin, Riyaset Makamı seçimi tehir etsin lûtfen.

BAŞKAN — Şimdi, muhterem İlyas Seçkin arkadaşımız Riyasetin görüşü dışında bir mütalâa beyan ettiler.

«Mademki İsmail Hakkı Ülkmen Danıştaydan seçilmiş, belki de tahlif merasimine iştirak etmiştir, adaylığı tahakkuk etmiştir» dediler. Haddizatında bu doğrudur. Fakat demin de arz ettiğim gibi, Millet Meclisi Riyaset Makamına üniversite tarafından resmen bir iş'ar olmadığı için, (gürültüler) noktai nazarımızda ısrar ediyoruz.

Şimdi İlyas Beyin buradaki izahına göre görüyorum ki Meclisçe bir lehte temayül var. Bu takdirde hüküm ve karar Heyeti Aliyenin olacaktır. Bu itibarla reyimize arz edeceğim. İsmail Hakkı Ülkmen'in üniversite adaylığından çıkarılması üniversitenin diğer iki adayı üzerine seçim yapılması hususunu... (Gürültüler, «reye koyamazsın» sesleri)

LÂTİF AKÜZÜM (Kars) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

LÂTİF AKÜZÜM (Kars) — Muhterem arkadaşlar; biraz evvel İlyas Bey durumu izah etti. Anayasa tasrih etmiştir : «Üniversitenin göstereceği üç aday arasından seçilir» deniyor.

Bu sarahat karşısında bugün üç adaydan birisi Devlet Şûrası adayı olarak seçilmiş ve yemin merasimini ifa etmiştir. («söylenmekte» sesleri) Evet şimdi ifa ettiği söylenmektedir. Bu durum muvacehesinde üniversitenin iki adayını üçe çıkarmadıkça bizim bunların içerisinden seçim yapmamıza imkân yoktur. Diğer taraftan Başkanlığın iddiasına göre resmen Başkanlığa da İsmail Hakkı Ülkmen Beyin seçildiği hakkında bir bilgi verilmemiştir. Arkadaşlarımızın iddiasına göre biraz evvel yemin merasimine iştirak etmiştir. Eğer, Başkanlık buna ittiba ederse, liz üniversite adaylarının üçe çıkarılması hususunda bir yazı yazarız, üçe çıkarıldıktan sonra ancak seçim yaparız. Bunun dışında seçim yapmamıza imkân yoktur. Mâruzatım bu kadardır.

MUSTAFA KEMAL KARAN (Amasya) — Arkadaşlar; mevzuda bir yanlış anlama var gibi geliyor bana.

Üniversite üç aday göstermiştir. Bu adaylardan biri başka bir yerden seçilmiş olabilir. Bu, bizim seçimimize mâni değildir. Üniversitenin gösterdiği adaylar içinden biz ikisini seçeceğiz. Belki seçilen bu arkadaşlarımız kuvvetini Meclisten alan Anayasa Mahkemesi üyesi olmayı tercih edeceklerdir. Falân yerden seçilmiştir, sizin gösterdiğiniz aday müteber değildir demeye yetkimiz yoktur, üniversiteden bizim talebettiğimiz aday çıkmıştır, falân yerden seçilmiştir, diyemeyiz. Bir aday başka bir yerden seçilmiş olabilir, Anayasa Mahkemesine girmiş olabilir, bizdeki adaylığının düşeceğine dair bir hüküm yoktur. Biz bu seçime bu aday üzerinde devam etmeliyiz. Aksi takdirde üniversitenin adayını kabul etmemek durumuna düşeriz.

BAŞKAN — Buyurun.

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Muhterem arkadaşlar; meseleyi sükûnetle halletmek mümkün. Biraz evvel aday olan zat yeminini icra etti. Diğer taraftan üniversitenin gösterdiği namzetler arasında da ismi bulunmaktadır. Büyük Meclisin âbesle istigal etmesi mevzu bahsolamaz. Seçilmiş bir insanın tekrar burada seçimi denemesini yapmaya lüzum yoktur. Ancak Riyasetin de üniversite tarafından gösterilen bir adayı iskat ve iptale yetkisi olmamak lâzımgelir. Bu itibarla aday bakıdır. Ancak Yüksek Heyetiniz, seçilmiş olduğuna muttali olduğuna göre bu hal nazara alın-

rak diğer adaylar arasından seçime devam edebilir.

BAŞKAN — Müsaade buyurursanız bugün neşredilmiş olan Resmî Gazetede İsmail Hakkı Ülkmen'in seçildiğine ait neşriyat vardır. Bu, arkadaşın Anayasa Mahkemesine âza olarak seçildiğini teyiden elimizde bir vesikadır. Fakat, tekrar ediyorum, Riyasete henüz aday gösteren makam tarafından bu iş'ar vâkı olmadığından bağlı bir vaziyettir. Riyaset Makamı, hakem sizler olacaksınız, demektedir.

İLYAS SEÇKİN (Ankara) — Riyaset seçimi tehir etsin. (Devam sesleri)

BAŞKAN — O halde devam edelim, adayların isimlerini lütfen yazın.

Tasnif heyetleri için kura çekiyoruz. Millet Meclisi adayları için tasnif heyeti :

Osman Alişiroğlu... (Burada sesleri),

Veli Uyar... (Burada sesleri)

Bahri Bahadır.. (Burada sesleri)

Şimdi, Üniversite adayları için tasnif heyetini tesbit edeceğiz.

Tahsin Telli... (Burada sesleri)

Sabahattin Hastaoğlu... (Yok sesleri)

Kemal Ataman... (Yok sesleri)

Ali Cüceoğlu... (Yok sesleri)

İsmet Sezgin... (Burada sesleri)

İ. Etem Kılıçoğlu... (Burada sesleri)

Efendim, tasnif heyetlerini ıtlılânıza arz ediyorum... Millet Meclisi adayları seçimi için tasnif heyeti: Osman Şahin, Veli Uyar, Bahri Bahadır'dan,

Üniversite adayları seçimi için tasnif heyeti de Tahsin Telli, İsmet Sezgin, İ. Etem Kılıçoğlu'ndan müteşekkildir.

Şimdi, oy kullanma muamelesinin hangi çevreden başlayacağını tesbit etmek maksadı ile ad çekiyorum: İçel. İçel'den başlamak üzere isimleri okutturacağım. İsmi okunan arkadaşlar oylarını kullansınlar. Seçime başlıyoruz efendim.

(İçel'den başlanarak oylar toplandı.)

BAŞKAN — Tasnif Heyeti yerlerini alsınlar.

Reylerini kullanmayan arkadaşlar lütfen reylerini kullansınlar.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Arkadaşlar lütfen yerlerini alsın efendim.

Millet Meclisi namına Anayasa Mahkemesi asıl üyelikleri için yapılan seçimin neticesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Anayasa Mahkemesi asıl üyeliği için 14 ncü defa yapılan seçime (299) üye katılmış ve neticede aşağıda adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Osman Alişiroğlu	Veli Uyar
Üye	
Bahri Bahadır	

İsmail Hakkı Ketenoglu	162
Celâlettin Kurelman	161
Sait Köksal	129
Baha Arıkan	21
İhsan Olgun	15
Reşat Bayramoğlu	10
Nafiz Yamanoglu	5
Necmi Osten	1
Kemal Gökçe	1
İptal edilen	3
Boş pusla	4

BAŞKAN — Üniversite adayları için yapılan seçimin neticesine ait mazbatayı okutuyorum efendim.

Yüksek Başkanlığa

Anayasa Mahkemesi üniversite üyeliği için on-dördüncü defa yapılan seçime (295) üye katılıp ve neticede aşağıda adları yazılı olanlar hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Tahsin Telli	İsmet Sezgin

Üye

İ. Etem Kılıçoğlu

Hüseyin Naili Kubalı	127
İ. Hakkı Ülkmen	107
Sami Arkan	17
Beyaz Oy	38
Muteber olmıyan oy	5
Boş zarf	1
	295

BAŞKAN — Okunan mazbatalardaki neticelere göre, yine nısap hâsıl olmamıştır. Bu itibarla, 15 nci tura gitmek mecburiyeti var. Fakat bir takrir var, önce okutuyorum efendim.

Millet Meclisi Muhterem Başkanlığına

Yüksek Meclisin seçeceği Anayasa Mahkemesi üyelerine ait yapılan bu son seçim turunda da bir netice alamamış bulunmaktayız. Bu seçimin önümüzdeki Pazartesi günkü oturuma bırakılmasına ve gündemdeki diğer maddelerin müzakeresine geçilmesine karar alınmasına tavassutlarımızı arz ve rica ederiz.

Kocaeli	Zonguldak
Süreyya Sofuoğlu	Fevzi Fırat
Diyarbakır	
Alp Doğan Şen	

BAŞKAN — Takrir hakkında söz isteyen... Yok. Takriri oyunza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — GENEL GÖRÜŞME

1. — Çankırı Milletvekili Nurettin Ok'un, İşçilerin 3 Mayıs 1962 günü Meclise kadar yürüyüş yapmaları ile tezahürü hâd bir seviyeye ulaşan - işsizlik - problemi hakkında Genel görüşme açılmasına dair önergesi (8/1)

BAŞKAN — Şimdi, gündemimizin ikinci maddesini teşkil eden işsizlik mevzuu üzerindeki müzakerelerimize devam edeceğiz. Bu hususta söz almış hatiplerin listesini okuyorum, herkes söz sırasını öğrenmiş olsun.

Nadir Yavuzkan, Ertuğrul Akça, Halûk Nur Baki, Cavit Oral, Arif Hikmet Güner, Tahsin

Demiray, Kâmil İnal, Fahrettin Kerim Gökay, Ahmet Üstün, Reşit Ülker, Cihat Bilgehan, Tahsin Türkay, Kâzım Arar, Ali Cüceoğlu, Kadri Erogan.

BAŞKAN — Buyurun Nadir Yavuzkan.

NADİR YAVUZKAN (Burdur) — Muhterem arkadaşlarım, mühim bir mevzu olan işsizliği bir müddetten beri Senatoda ve Millet Meclisinde görüşmekteyiz. Efkarı umumiyemizin ehemmiyetle takibetmekte olduğu bu müzakereler bittiğinde, milletimiz önüne olumlu bir sonuçla çıkacağımıza inanıyorum.

3 Mayıs 1962 günü işsiz vatandaşlarımızın

yaptığı yürüyüş ve bunun üzerine açılan görüşmeler, memleketimizin halli sıra bekliyen meseleleri arasında önceliğin nerede bulunduğunu belli etmek gibi hayırlı bir işaret vermiştir. Bizim, milletvekili olarak vazifemiz bu dertlere çare olacak tedbirler bulmak ve göstermektir.

Milletimizin rahat geçinir hale gelmesi yolundaki uyarılarımız siyasi hayatımız için en muvaffak netice olacaktır.

Memleketimizde dertlerin hal çarelerine kavuşturulduğu, vatandaşlarımızdan bir kısmının ağız diye bağırmadığı, medeni yaşama şartlarının hiç olmazsa asgari seviyesine ulaşıldığı, sosyal güvenlik ve beraberlik havasının herkesi sardığı mesut Türkiye'nin temelinde, bir parçacık da olsa yapıcı hisseye sahibolmak, Büyük Meclisin üyelerini bahtiyar edecek bir neticedir.

Bugün memleketimizdeki işsizliği iki kısımda incelemek lâzımdır. Sanayi işsizliği ile ziraat sektörünün bünyesi icabı meydana gelen işsizlik. Medeni memleketlerde işsizlik deyince daha çok sanayi işsizliği anlaşılmaktadır. Biz de ise asıl büyük işsizlik ziraat ekonomimizin bünyesindeki işsizliktir. Gizli işsiz diyebildiğimiz mevsime göre 1,5 dan 8 milyona kadar çıkmakta olan ziraatteki insan gücünün işsizliği, bizim üzerinde tizce durmamız icabeden ve memleketimizin umumi ekonomisini her gün biraz tehdideden bir konudur.

Mahdut çalışma sahalarında yılda 100 gün civarında çalışıp 265 gün köyünde güneşli yerlerde oturmak ve kahvelerinde oyun oynamakla vakit geçiren bu büyük kütle, medeni ihtiyaçları hissettikçe şehirlere doğru akacak böylece halli hakikaten zor, palyatif tedbirlerle önlenemeyecek problemler doğacaktır. Halen çok sade ve basit bir hayat düzeni içinde büyük çokluğu ortaçağ devrini yaşayan köylerimiz bu durumdan kurtularak medeni düzene girdiği nisbette ihtiyaçları artacak; bu ihtiyaçları temin edemediği zaman da yeni kazanç yolları aramak üzere sanayi merkezlerine doğru kayacaktır. Bugün olan budur.

Köylü vatandaşlarımızın, çalışmak üzere köyünden çıkıp buralara gelmesi, köyünde medeni yaşama şartlarını kurmakla, ve ihtiyaçlarını temin edecek bir çalışma düzenine bizzat köylerinde kavuşturulmakla ancak önlenebilecektir. Biz bunları şimdiye kadar maalesef cilâlı lâflar dışında halletmiş değiliz.

Ben köylerinden çıkıp buraya gelmiş olanların şahsında Türk köylüsünün uyanışını görüyorum. Bu, köyün dertlerine şimdiye kadar çare bulamamış aydınların uyarılmasıdır. Hayırlı bir işaret tir.

Bütün bunların halli ise bugünden yarına hallediliverecek basitlikte değildir. Köklü, ilmi, plânlı tedbir ve çalışmalara lüzum göstermektedir. Kongrelerde ipe sapa gelmez siyasi nutuklar atmakla halledilecek işler değildir. Sadece tarhana bulgurla kifafı nefsededen bayramdan bayrama et yüzü gören, hastasına baktırmaktan âciz, bu büyük kütleye şimdiye kadar ne yapabildik, ne verdik? İhtiyaçlarını yüz kabul edersek, yapılanları yüzde kaç bulabilirsiniz. Oturup düşünmeliyiz, dert hakikaten büyüktür.

Bu büyük meseleyi halletmek için evvelâ sa-nayide ve ziraatte bugünkü durumumuzu samimiyetle, siyasi görüşler dışında ortaya sermek, doğuş sebeplerini bilmek, tedbirleri ona göre almak icabeder.

Bunları da vatandaşlarımıza siyasi görüşler dışında aynen bildirmek, taleplerinizin mevcut imkânlar muvacehesinde hududunun tâyini yönünden lüzumludur kanaatindeyim.

Dışarıya milyonlarca lira boreumuz, iflâs haline gelmiş maliyemiz, çoklukla bilgisiz, plânsız, keyfi görüşlerle yapılmış yatırımlarımız, çarçur edilmiş iç ve dış imkânlarımızla bir devri örten perde kaldırıldığında meydana çıkan feci ekonomik durumu, meselenin esasını bilmiyen sade vatandaşlarımıza, bir altın devir olarak göstermekte devam edilirse; buna mukabil bu memleketin dertlerinin sıhate kavuşturulması için alınan müspet tutumlar, plân ve program ihtiyacı için yapılan çalışmalar, çok iyi, iyinin düşmanıdır, gibi sözlerle, gölgelenmek istenir, hattâ baltalanırsa, aklıselim sahibi herkesi üzen işsizlik, tabiatıyla devam edecek, hattâ artacaktır. Bu halleri bir tarafa itip, vatanperver anlayışla, elbirliği ile memleketin acınacak hale gelmiş iktisadi durumunun düzenlenmesi çabalarına yardımcı olmalıyız.

İkinci Dünya Harbi sonundaki yıllar, bugün Avrupa'nın göz kamaştırıcı seviyeye gelmiş devletlerinden çok daha iyi ekonomik durumda olduğumuz halde bugün neden bu haller e düştük? Bir Batı - Almanya, bir İsrail, bir Yunanistan bugünkü seviyelerine nasıl gel-

mişlerdir? Marshal yardımını beraber almaya başladığımız devletler bugün iktisaden kalkınmışlardır. Halbuki biz milyarlarca dolâr yardım aldığımız halde, bugün medeni dünyada, en bozuk iktisadi durum içindeyiz. Bugün görülmemiş kalkınmanın edebiyatı dışında maddi nesi kalmıştır? Bütün bunların sebebini tam mânasıyla meydana çıkarmazsak, tedavi yönünde alınacak tedbirlerin isabetini tâyinde birçoklarımız ve sade vatandaşlar elbette acemilik çekeriz.

Ta 1954 yılında, Türkiye de Dünya Bankası temsilcisi olarak, enflasyon içerisindeyiz, yatırımları yerine harcamıyorsunuz diye, gördüklerinin tesiriyle, tehlike işareti veren Profesör Lifting'i kovduğumuz günlerdenberi, içinde bulunduğumuz, iktisat ilmine kıymet vermeyen, plânı plânsızlıkta arıyan, oy sağlayıcı, gösterişçi yatırımları tercih eden bir görüşle yapılan tasarruflar, bizi bir uçurumun ta kenarına getirip bıraktı.

Her şeyi ben bilirim diyen mağrur, tenkidten hoşlanmayan bir zihniyet bu memleketi enflasyon girdabına soktu. Enflasyonun bir rahatsızlık olarak safha safha her sahnesini gördük, fiyatlar her gün yükseldi. Can havliyle sarıldığımız, ağırlaştırarak tatbik ettiğimiz Milli Korunma Kanunu yüzünden namuslu tüccarın tiril tiril titrediğini, beş kuruş için hapsilere girenleri, malını, mülkünü kaybedenleri gördük. Fakat milyonlar çalanları, büyük vurgunları bulamadık. Her mahallede milyonlar yetişti fakat milyonerler yetişirken, orta tabakamızı mahvetmiştik. Köylümüzü iktisaden ezdirmiştik. Muvazenesi kaybolan piyasada naldan çiviye, en mühim ilâctan makinaya, yedek parçadan lâstige kadar hiçbir şeyin bulamadığı karaborsanın memleketi kasıp kavurduğu meşhur dinamik ekonomi günleri gördük. Milletimizin hiç tasvibetmediği tevzi tahsis daleverelerini gördük. Ticaret ahlâkına vurulan ağır darbeyi, karaborsayı gördük.

Bize yardım eden devletler verdikleri paranın Türk Milleti yararına olmaktan çok başka gayelerle sarf edildiğini gördükçe ve ikazların da faydası olmayınca bize yardımı kıstılar. Borçlarımızı ödemeyince, haricîten mal alamaz olduk. İtibarımız sarsıldı. Türkiye uçan kuşa borçlu diyorlardı. Nihayet 1958 yılında gemi karaya oturdu. Bize yardım eden

devletlerle masaya oturduk. Bizim istikrar tedbirleri dediğimiz şartları yerine getirmemiz suretiyle ödenmeyen borçlarımız 1961 yılında başlamak üzere konsolide edildi. Taksitlere bağlandı.

İstikrar tedbirleri dediğimiz bu tedbirlerle, kâğıt parayı artırmamayı kabul ettik o günlerin parolası olan dinamik ekonomiden dönüyoruz.

Banka kredileri 1958 senesi Haziran seviyesinde donduruldu. Tüccarlar Haziran ayı kredilerin en az kullanılmış olduğu aydır. Artırıl-sın diyorlardı. Tüccarın kredi musluğu tıkanmıştı. Tüccar sızlanıyordu. Ticarete durgunluk devri işte o zaman başlamıştı, yani ticarete sıkıntı, ticari işsizlik İhtilâlden çok evvel başlamıştı.

Plânsız yatırım yapmıyacaktık, yatırımlarımız için plân yapmayı kabul etmiştik. Plânlar istihsalı artırıcı, ihracatı artırıcı, döviz tasarrufu sağlayacak şekilde olacaktı. İlimde, plânsızlık, plân olarak kabul edilmiyordu.

Enflasyonla değerinden çoğunu kaybetmiş Türk parasının resmî kuru bu düşük değere ay-duruldu. Dolâr 280 den 920 ye çıktı. Dolayısıyla harice olan Türk borçları üç misli artmış oldu. Aynı şekilde ithalât fiyatları da üç misli pahalılandı. Meselâ o güne kadar 19 lira olan terramisin ilâcı 63 liraya çıktı.

Daha evvel dolâr karşılığı 280 kuruş üzerinden ithal edilen her mal, dolâr karşılığı 920 kuruştan ithal edilir oldu. Vatandaşlar ilâc dahi alamaz hale düştü. İthal edilen veya ithalâtten menşe alan her malda, bu para ayarlaması sonunda meydana gelen âni pahalılık sebebiyle istihlâk seviyesi yarı yarıya azaldı. Çünkü vatandaşların geliri ve iştirâ seviyesi bilhassa ticaret dışında kalan müstehlik tabakada, bu pahalılanmaya paralel olarak artmayıp yerinde say-mıştı.

Hammadesi dışardan gelen fabrikalar mevcut sermayeleri ile eskiden getirdiği hammad-denin ancak üçte birini getirebilmek zorunda kaldı. Banka kredileri de mevsim itibariyle kredi hacminin en az olduğu 1958 Haziranı seviyesinde dondurulduğu için hazır parası olmayan özel sektör mecburen fabrikalarının çalışma kapasitesini yerine göre üçte bire kadar indirmek mecburiyetini duydu. İndirilen kapasite

teye uygun olarak da işçilerine yol vermek zorunda kaldı.

Böylece hazırlanan kasten söylediği gibi işsizlik, İsmet Paşanın Kabinayı kurmasıyla değil bu kuruluştan tam (3,5) yıl evvel sanayide, saydığımız sebeplerle başlamıştır. Bütün bunlara İhtilâlin bünyesi icabı psikolojik tesirlerle meydana gelen, özel sektörün yatırımlarındaki türkeklik de ilâve edilince memleketimizin bugünkü durumu meydana gelmiştir.

Bu izahatımla sanayide ve ticaretteki işsizliğin ne şekilde başladığını ve devam ettiğini belirtmiş oluyorum.

Hulâsaten arz etmek icabederse enflasyon devrinin sonucu olarak, Türkiye iktisadi bir krize girmiştir. Para politikasını elinde tutanların, statik ekonomiden dinamik ekonomiye geçiyoruz diyenlerin, ölçüyü elden kaçırıp para musluğunu fazla açması,

İktisattaki kaidelere riayet edilmeyişi, emisyonu yani kâğıt parayı artırırken buna paralel olarak istihsalin yani mal arzının artırılmaması, yapılan yatırımların büyük kısmının istihsale müteveceh olmıyan, iktisat dışı siyasi görüşlerle yapılması, nüfusumuzun ise süratle artması gibi sebeplerle meydana gelen ekonomik rahatsızlığın tedavisi için alınan istikrar tedbirleri bir işsizlik ve durgunluk doğurmuştur.

İstikrar tedbirleri zor, sıkıcı hele bir enflasyon politikasından sonra tahammülü güçtür. Fakat sıhhatli ekonominin ve ilmin yolu budur.

İşte aziz arkadaşarım, bu zor geçitten geçirirken, siyaset adamlarımıza düşen vazife, zor geçidin tabii sıkıntılarını, bu sıkıntıların doğusunda hiçbir kabahati bulunmıyan bugünkü Hükümete ve İsmet İnönü'ye yüklemek gibi haksız bir tutuma girmeyip, bu derdin tedavisinde ve millî ekonominin krizden kurtuluşunda yardımcı olmak olmalıdır.

Tedbirlerin tatbikatında ilmen mümkün olan süratin dışında, sihirbaz çabukluğu beklemek mantıkan mümkün olmadığına göre, vatandaşları hele işsiz vatandaşları galeyana getirecek siyasi maksatlı beyanlardan, memleketin selâmeti yönünden bir sakınca gösterilmelidir.

Bu sıkıntıların sırtından bir siyasi yatırım fikrine yer vermiyecek anlayış sahiplerinin bu parlâmentoda ittifaka yakın ekseriyette olduklarına inanıyorum.

1959 da Türkiye'de incelemeler yapan O.E.C.D. Heyeti Başkanı Chan yaptığı basın toplantısında her günün 23 saatinde çalışmak zorundasınız demişti. Bu sözler koşan dünya medeniyetine nazaran nerede bulunduğumuzun ifadesidir kanaatindeyim. Senelik ihracatımız olan 325 milyon dolârın 186 milyon dolârını borçlarımıza karşılık dışarda bırakmak zorunda kalışımız, bizim ne kadar ağır şartlar karşısında bulunduğumuzun açık bir beyanıdır. Gelişigüzel yapılacak her yatırım bu zorluğa bir zorluk daha katacaktır. Bu memleketin bir kuruluşunu dahi rasgele harcamamak, icranın en mühim vazifesidir.

Muhterem arkadaşlarım,

1955 nüfus sayımına göre, memleketimizde, nüfusumuzun % 50 si faaldir. Bunun da % 77 si ziraat ve orman sahasında % 8 i muhtelif sanayide % 8,5 ğu diğer hizmet kollarında çalışır.

Bu nisbet ileri milletlerde, faal nüfusun % 5-30 u ziraatte, % 50 si sanayide çalışır şeklindedir.

Bizde sanayide çalışanların sayısı bir milyon civarında ziraatte ise 12 milyon raddesindedir. Ziraatte tekniği artırdığımız, makinalaştığımız nisbette el emeği, insan gücü açıkta kalmaktadır.

Bu açıkta kalan insanlara yeter sanayi kolları faaliyete geçirilemezse, yani ziraatte makinalaşma ile sanayileşme temposu arasında muvazene kurulamazsa, yerini makina almış ziraat işçisi sanayi kollarında emilemezse, açıkta kalan ziraat işçisi ekmek parası bulmak ümidiyle sırtına yorganını sarıp tabiatıyla şehre gelecektir.

İşte aziz arkadaşlarım, bugün işsiz oldukları için ortada dolaşan rüzgâr da kalmış yapmak gibi savrulan vatandaşlarımızın bir kısmı yerini makina almış ziraat işçileridir.

Bir traktörün, bir harman makinasının tarlaya girmesi ile yüzlerce işçinin ziraat faaliyetindeki yeri boş kalmaya mahkûmdur. Bu, Türkiye'de ziraat makinalaşmasının demek değildir.

Bu ziraatte her makinaya mukabil açıkta kalacaklara iş yeri açmak şart demektir. İşte arkadaşlarım biz maalesef bunu ayarlıyamadık. Biz bunu ayarlıyamayınca çok daha kötü bir yola saptık. Memleket ekonomisini geliştirecek,

istihsalı artıracak yatırımlar yerine büyük şehirlerin imarına, yıkıp yapmaya, yeni yollar açmaya, yolları indirip kaldırmaya, yani inşaat işçiliği açarak, vasıfsız tarım işçilerine kazma kürek işçiliği bulacağız çabasına düştük.

Halbuki imar ölü bir yatırımdı, gücümüzü boş yere harcadık. Onun zamanı çok daha sonra gelecekti. Biz devamlı istihdam kabiliyeti olan istihsale ve bilhassa ihracata müteveccih yatırımlar yapmak zorundaydık.

Ziraatte işsizliğin bir diğer sebebi ziraatte verimin artırılmayışıdır. Biz zirai istihsal artışını dekar başına verimi artırmak olarak değil, ekilen tarlayı artırmak olarak kabul ettik. Meraları ve orman arazisini tarla yapmak yoluna gittik.

Bu bir fasit daire idi. Meraları tarla yapmakla hayvanlarımızı aç bıraktık. Dünyada en çok hayvan varlığına sahib olduğumuz halde dünyada en az et ve süt yiyen milletiz. Hayvanlarımız ağıltan et ve süt veremez haldedir. Rakamla ifade edersek :

Bizde 5 nüfusa 16 hayvan, Hollânda'da ise 5 nüfusa 1 hayvan düşer. Onlar bize nazaran birkaç misli fazla et ve süt yerler.

Biz meylli mera ve orman arazisini tarla yaptıkça, ilmen yılda 3,5 milyon metre mikâp artışı olan ormanlarımızdan 17,5 milyon metre mikâp gibi korkunç orman kesimini de ilâve edince, erozyon ve tabii tesirler bu yeni tarlalardaki zaten ince olan toprak örtüsünü aşağıya sürüklemiş, dağlar çıplaklaşmıştır. Bunu rakkamıyla ifade edersek, her yıl 400 milyon ton toprak, ortalama bir vilâyetimizin toprak örtüsü, denizlere akmakta, geride kayalar kalmaktadır. Dolayısıyla yağış muvazenesi kaybolmakta, yağışlar azalıp intizamını kaybetmekte, yağınca da seller tahribat yapmaktadır. Mema kaynakları normal beslenmediği için kuraklaşmaktadır.

Ben gezdiğim köylerde köylümüzün kısa zaman içinde bunu bizzat müşahade etmiş olduğunu gördüm, eskiden sel gelmiyen yerlerden sellerin akmakta olduğu, memba sularının azaldığı şikâyetlerini dinledim.

Profesör Baade ve muhtelif mütehassıs ilim adamlarının söylediği gibi bugün çölleşmeye yüz tutmuş bir memleket karşındayız. Gazeteler Konya ovasında, kum taşıyan göl rüzgârları gibi, toprak taşıyan rüzgârların ekinleri kuruttuğunu, pek kısa zaman evvel yazdılar.

Böylece ektiğimiz tarlalar bakımsızdır, tabii gübresi yakılmaktadır. Suni gübre verilememiştir. Dev eserler diye yaptığımız barajların hiçbirisinin sulama kanalları yapılmamıştır. Çünkü sulama tesislerinin yapılabilmesi için ilmî ortalama göre barajın inşaat bedelinin 7 misli daha para harcamak lâzımdır. Bugün barajların suyundan sulamada istifade mümkün değildir. Erozyon da baraj göllerini doldurmaktadır.

Netice olarak susuz, gübresiz tarlanın verdiği mahsul çiftçinin karnını doyurmaz seviyededir. Ayrıca 1953 yılından beri devam eden kuraklık da ilâve edilince ziraat ekonomimizin acı tablosu meydana çıkar.

Bütün bunlara süratle artan nüfusun çiftçi ailelerini çığ gibi büyütmesi de ilâve edilirse asgari ihtiyaçlarını tarladan kaldırdığı mahsul ile karşılamayan ailelerin bir iki ferdinin birkaç kurus kazanmak için şehirlere niçin akın ettiği kolayca anlaşılır.

Fakat Türk köylüsü mukadderata inanmıştır. Tevekkülle halini kabul etmekte, bu kadar yardımlar geldi, bunlar nerelere harcandı, bana faydası ne oldu diye hesap sormaktadır. Bâzi kurnazlar da onun bu efendiliğini istismar edip hâlâ onu kaldırmaya çalışmaktadır.

Şimdi açık olarak hepimizin bildiğimiz, bünyemizdeki bu rahatsızlığı, ancak ve ancak plân ve programla müsbet ilmin gösterdiği yolda, çok çalışmak, iyi bir düzen kurmakla giderebiliriz.

Devlet Plânlama Dairesinde, mütehassıslar ilim adamları bu işin ilim yolundan çalışmalarını yapmaktadırlar.

Süratle sanayileşmek ve arazinin verimini artırmak için 5 yıllık plân hazırlamaktadır. Biz Hükümetin bu yoldaki çalışmalarını kolaylaştırıcı samimi bir tutumla murakabe vazifesini yerine getirmeliyiz. Büyük Meclis olarak özel komisyonlar kurup bu meseleleri incelemeli, pratik yollar bulmalıyız.

BAŞKAN — Tamam Beyefendi. Söz alırsınız, tekrar devam edersiniz.

NADİR YAVUZKAN (Devamla) — Efendim arkadaşlara lûtfen sorun. («Reye reye» sesleri) Eğer müsaade ederseniz devam edeyim, teklif ediyorum.

BAŞKAN — Sizin teklifiniz makbul değildir. İhtizük 20 dakika demistir, müddetiniz doldu. («Reye reye» sesleri) Peki, hatırınız kırılmasın,

reye koyuyorum. («Olmaz böyle şey» sesleri) Müsaade buyurun efendim, hâtip, yazılı olan nutkunun ikmalini istiyorlar. Müddeti dolmuştur. İkmaline kadar konuşmasını reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

BAŞKAN — Ertuğrul Akça. (Yok sesleri) Halûk Nur Bâki.

HALÛK NUR BÂKİ (Afyon Karahisar) — Muhterem arkadaşlarım, mevzu Meclisimizin yakınına kadar gelen bir işçi davranışının sebepleri üzerinde durmaktır. Bendeniz işsizliğin ve bugünkü iktisadi manzaramızın yalnız psiko-sosyal ve psiko - poletik bir tahlilini yapacağım. Hakikaten belki de beşyüz senedir Türkiye'nin sosyal ve iktisadi dâvaları kesin hudutlara nakledilmemiştir. Bilhassa sosyal bir bünye üzerinde yaralar müşahade edildiği zaman evvelâ o sosyal bünyenin yapılışına ve durumuna atfı nazar etmek lâzımgelir.

Türkiye'deki sosyal bünyeye atfı nazar edecek olursak, birçok sosyal müesseselerden mahrum olduğunu görürüz. Bu bakımdan Türkiye'deki işsizlik konusunun halledilmesi, ilmî çarelerin aranması ve iktisadi tedbirlerin vaz'edilmesi, bünyemizdeki sosyal müesseselerin tam teşekkülüne bağlıdır. Eğer bir cemiyette sosyal müesseseler teşekkül etmemişse, birtakım buhranların sebepleri ve alınacak tedbirler kesin hudutlarla ortaya çıkarılamaz. Bugün Türkiye'nin büyük bir kısmını teşkil eden tarım işçileri, bellibaşlı bir tasnife tâbi tutulmuş, bir teşkilâta bağlanmış durumda değillerdir. Diğer taraftan iktisadi tedbirlerimizin, had safhada olan işsizliği ve iktisadi buhranı gidermek için alınan tedbirlerin çok kolay bir şekilde olacağına inanmıyorum. Eğer günümüzde sosyal tesisleri tamamen ihya etmezsek, alınacak tedbirler bu yılların geçici şartlarına tâbi olur. Bu bakımdan şanslı bir tarafımız vardır; Anayasamız düzenlenirken, sosyal bir devlet anlamını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Bu bakımdan iktisadi dertlerimizin ve işsizliğimizin giderilmesi ciddî olarak birtakım müesseselerin ihyası ile mümkün olacaktır.

İktisadi Devlet Teşekküllerinin bünyesini ıslah etmeden, toprak reformunu meydana getirmeden, Türkiye'deki özel yatırımları ve Devlet yatırımlarını istediğiniz kadar aktınız, or-

tada sel gibi sosyal hâdiseler devam edecek, alınan tedbirler yaraya merhem olmayacaktır.

Ashında memleketin yatırım faslındaki cansızlığı birkaç cümle ile kendi zaviyemden belirtmek isterim : Memleketimiz bir ihtilâl geçirmiş olması dolayısıyla yatırımlara karşı bir soğuma oldu. Yatırımların teşviki için türlü tedbirler ve noktai nazarlar hatırıma geliyor. Bendeniz bu hususta kendi çapımda düşündüğüm zaman çok üzülüyorum.

Arkadaşlar, Amerika'da ilk yatırımlar yapıldığı zaman hangi sosyal müessesenin garantisi vardı? Garanti olarak sadece şerifler varken, adamlar hiç çekinmeden altınları, milyonları yatırımlara harcadılar. Bugün Batı - Almanya yeniden kurulurken, bilhassa Berlin dâvası gibi her zaman patlaması mümkün olan bir çiban başı olduğu halde, yatırımlara hızla devam edilmektedir. Hattâ Cezayir'de bile son günlere kadar yatırımlar yapılmaktaydı. Öğreniyoruz ki, bu yatırımları, yeni yeni kesmiştir arkadaşlar.

Memleketimizin sosyal bünyesi birtakım sosyal teşekküllerden mahrum olabilir, fakat birtakım politik düşüncelerle bir memleketin geleceğindeki yatırımlardan sarfınazar edileceği şekilde bir psikolojik düşünce taşıması bizleri üzer arkadaşlar. Her hangi bir yatırımın istikbâlini, kaderini hiç kimse evvelden garantiye alamaz. Hâlen bugün için Dünyanın en sağlam memleketleri bile sosyal bünyelerinin yarın ne olacağını, iktisadi, politik hallerinin ne olacağını bilmemektedirler. Meselâ, bugün Fransa'nın sosyal politik şartları Türkiye'den daha mı iyidir? Onlar da istikbâlde ne olacaklarını bilmemektedirler.

Benim kanaatim şudur ki, arkadaşlar; sosyal bünyemizin eksikleri ikmal edilmeden bilhassa İktisadi Devlet Teşekkülleri olsun, tarım sahasında olsun, reformlarımızda olsun standart esaslar sağlamadan ve Türk yatırımcısının istikbali teminat altına alınmadan bu işin içinden güç çıkılır. Bu iş bir fâsit dâiredir. Yatırımcı yatırımlarını yapmazsa memleketin iktisadi ve politik şartları da bozulur. Yatırımcı yatırımlarını yaparsa iktisadi ve politik şartlar elbette gevşer.

İşsizliğin ve iktisadi krizin Hükümetle ilgisi ne gelince; arkadaşlar, gerek Hükümetin politik davranışında ve gerekse ekonomik davranışlarında işsizlik ve iktisadi kırıze yol açacak bir hâdi-

se olamamıştır. Hükümet takibettiği politika bakımından, cidden İhtilâlin birçok engellerini karşılayabilecek dirayeti defalarca göstermiştir. Binaenaleyh, takibettiği politika sebebiyle, işsizliğin sebebi Hükümete yüklenirse, çok insafsızlık edilmiş olur! (Bravo sesleri)

Diğer taraftan arkadaşlar, Hükümetimiz, ekonomik durumumuz karşısında fevkalâde realisttir. Bir Hükümetin Çalışma Bakanı, «Türkiye'deki işsiz sayısını bilmiyorum.» dediği zaman tenkid edilirse, ben buna çok üzülürüm arkadaşlar. Biz ancak kalkınma seviyesinin, gerek istatistik bakımından, gerek fertlerin kültürü bakımından işsizlik dâvasının ne olacağını meydana koyacak kadar yükselmiş olmasını ilerdeki yıllar için temenni ederiz.

Türkiye'de 15 kişi çalışır, 15 kişi oturur, yer. Hattâ sade bir kişi çalışır, 15 kişi oturur yer. Aslında 15 kişinin hepsi işsizdir. Vatandaşların çoğu henüz kendi evlerindeki işsiz sayısını dahi bilmemektedirler. («Yatırım yapma» sesleri) Ben ilmi konuşuyorum. Yatırım yapsam çok kolay lâf söylerdim. (Alkışlar)

Arkadaşlarım, ben yine şu kanaatteyim ki, Hükümet kanadının bir mebusuyum, onu şerefle müdafaa ediyorum. (Bravo sesleri, alkışlar)

Arkadaşlarım, yine şimdiden İktisadi Devlet Teşekküllerinin bünyesi üzerinde hazırlıklar yapmakta olan Devlet Plânlama Teşkilâtı güzel bir şekilde hakikaten realist ve ilmi çalışmalar yapmaktadır. Hattâ bu vesileyle birşey daha söylemek isterim :

Son günlerde memleketimize gelen eenebi heyetlerin Devlet Plânlama Teşkilâtı karşısında gösterdikleri hayranlık takdire şayandır. (Bravo sesleri) Bu bakımdan memleketin hakikaten bugün için mevcudolan işsizlik ve iktisadi buhran haline iman etmek, varlığını kabul etmek gerçeği kabul etmektir. Bu realite karşısında insafla düşünelim ki, 600 senedir de bu tedbirlerin ilmi tarafını almadan bu hâdisе yayıla yayıla bu hale getirilmiş ve müstakbel ölçüler hiç düşünülmemiş, oluruna bırakılmıştır. Bu da bir hâdisedir.

Eğer Hükümetin ekonomik sahalardaki davranışları bizim desteğimize mazhar olursa, aldığı ilmi tedbirler bizlerin de desteği ile elle tutulur hale gelirse, dış yardımların memleketimize intikali sağlanmış olur ve işsizliğin ortadan kalkmasına yol açılmış olur.

Bu dâva kolay bir dâva değildir arkadaşlar. İşsizliğin derhal ortadan kaldırılacağını vadeden bir Hükümet olsaydı, o Hükümete gensoru açmak lâzımdı. Memleket dâvalarını olduğu gibi ortaya koymak ve realist bir gözle tedbirleri araştırmak muhalif, muvafık ve tarafsız bütün arkadaşların vazifesidir.

Muhterem arkadaşlar, bu memleket iktisadi sahada, politika sahasında büyük bir koz oynamaktadır. Eğer bunu kaçırırsak iyi düşünenlerle iyi düşünmeyenlerin bütün vebali keşmekeş olacak, iyi düşünenler de heder olacaktır arkadaşlar. Onun için memleketin realiteleri karşısındaki düşüncelerimizi memleketin bilhassa halk tabakalarına intikal ettirirken, işlerin henüz defter sahasında olduğunu, bu işin ilmi yolun dışında olmayacağını, bilhassa kendimiz inansak da inanmasak da, izah etmek zorundayız. (Gürültüler) Evet arkadaşlar, inansak da inanmasak da diyorum. Bâzılarının inanmadan da çok şeyler izah ettiklerini biliyorum. (Bravo sesleri, alkışlar)

Bir noktaya daha temas etmek istiyorum :

İşsizliğin ortadan kalkması konusundaki Anayasamızın, emrince sosyal Devlet kurma statükosunu yine bu Meclis ele alacaktır. Başka kimse bunu kuracak değil. Yalnız sosyal Devlet deyince yanlış anlaşılıyor. Bendeniz zaten komünistler tarafından tutulmuş bir insan olduğum için rahat rahat konuşabiliyorum.

Şimdi arkadaşlarım, sosyal Devlet kurulmadan bu cemiyetin kurtulamıyacağına ben şahsan kaaniim. Yalnız ben öyle zannediyorum ki, sosyal devlet kurmakla vazifeli bir parlamento teşrii vazifesini ikmal ederse o kadar yıpranır ki, buradaki mebus arkadaşların politik şahsiyetleri sıfıra iner. Biz burada bu işi yapmaya mecbur olduğumuza göre sosyal devlet nizamını kurmak inşallah bize nasibolursa, bunu kurmak zorundayız. Sosyal devlet denince liberalizm bir anlam.. («Vazgeç» sesleri) Vazgeçemeyeceğim arkadaşlar. Vazgeçemeyeceğim, çünkü bu meselenin altında çok esaslı bir iş var... Yatırım yapmaktan çekinen birçok zenginlerimiz, sosyal devleti liberalizmin karşısında sanıyor. Sosyal devlet, liberalizmin karşısında değildir. Bizim sosyal devlet anlayışımız, İngiltere'de anlaşılan ve tatbik edilen sosyal devlet anlayışındır. Bizim sosyal devlet anlayışımız içinde, rahat rahat, liberal partiler programlarını tatbik edebilirler. Nitekim hekimliğin sosyalleştirilmesi mevzuunda, serbest he-

kimliğe de yer verilmiştir. Bu bakımdan sosyal devlet kurulacak, yani birtakım sosyal müesseseler kurulacak ki, Türkiye kurtulsun. Ama zengin olanlar kimdir? Liberal olup da zengin olmıyanlar bilsinler ki, sosyal devlet ve sosyal müesseseler kurulması, aslında bizzat zenginleri teminat altına alır. Bir memlekette zenginlerin rahatça yaşayabilmelerini temin hususu, sosyal müesseseleri kurmakla mümkündür. Bunlar olmazsa zengin zenginliği her zaman tehdit altındadır.

İnsanın burada birtakım târizler karşısında satış yapması zordur. Ben yeni politika hayatına atılmış bir arkadaşınızım. Ben de çok şeyler konuşabilirim, fakat kendisini âlim göstermek istiyor diyecekler. Yoksa bu hususta fakirane çok tebbüüm vardır benim. Evet realistim ve siyasette olduğu gibi olmanın doğruluğuna inanıyorum. (Alkışlar)

Arkadaşlarım, memleketimizin geçirdiği buharanın bir an evvel ortadan kalkması mutlaka politik düzenimizde, politik hayatımızda biraz daha yumuşama olmasına bağlıdır.

Bendeniz bunları temenni ederken hepinize muvaffakiyetler temenni eder, yapılacak işlerin memleketimiz için hayırlı olmasını Allah'tan niyaz eder, hürmetlerimi sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Tarım Bakanı.

TARIM BAKANI CAVİT ORAL (Adana)
— Muhterem arkadaşlarım;

1. Tarım Bakanlığı Devlet sektörü içinde bünyesi, kuruluşu ve görevleri itibarıyla büyük ölçüde işçi kullanan bir Bakanlık değildir. Bununla beraber :

a) Umumi ve mülhak bütçelerle alınan ödeneklerden cari ve yatırım masraflarının bir kısmı,

b) Döner sermayeler bütçesinin muayyen bir kısmı muvakkat işçilere sarf edilmektedir.

2. 1962 yılı bütçesiyle işçi masrafları için sarf edileceği tahmin edilen ödenekler ve bunların tekabül ettiği iş günü ve 200 gün hesabıyla çalıştırılacak işçi miktarı muhtelif hizmet bölümlerine göre ayrı ayrı şöyledir :

Genel Müdürlük	Sarf edilecek ödenek	İşçi sayısı
Ziraat İş. G. Md. —	10.768.000	6.135
Zirai Mücadele —	7.001.700	3.500
Zirai Karantina G. Md.		
Orman Gn. Md. —	253.465.857	126.750
Topraksu Gn. Md.	29.000.000	14.450
Devlet Üretim Çiftlikleri		
Genel Md. —	25.000.000	8.000
Veteriner İşleri Gn. Md. —	8.000.000	4.000
T. Zirai Donatım Kurumu		
Genel Md. —	3.280.000	1.095
Yekûn	316.515.557	163.930

Buna ilâveten karşılık paralardan temin edilen munzam ödeneklerle 60 yerde 6 şar aylık ve yüzer kişilik Topraksu ve Orman yaz işçi kampları açılmak suretiyle 6 000 işçi çalıştırılmış olacaktır.

Diğer müteferrik hizmetler de nazara alınırsa Tarım Bakanlığı kendi müessese ve hizmetleri bakımından 320 milyon lira sarfı ile 170 bin işçiye istihdam yeri vermektedir.

Ancak, 1962 yılı bütçesiyle istihdam edilecek işçi fazlası bütçe fazlasıyla mütenasibolarak % 10 miktarındadır ve bu işçiler umumiyetle müessese ve hizmet yerlerimizin civarında bulunan köylü ve çiftçi vatandaşlara iş verilmek suretiyle sarf edilmektedir. En mühim işçi kullanan sektör olan Orman Genel Müdürlüğü özellikle dağ ve orman içi köylülere hizmet vermekle hem bu vatandaşlara iş temin etmekte hem de ormanların korunmasına yardım etmektedir.

Bakanlığımız hizmetlerinin dışında olmakla beraber şuna da işaret etmek lâzımdır ki, ziraat sektöründe işçi istihdamı kış ayları içinde asgari hadde inmektedir. Pamuk, tütün pancar, zeytin gibi zirai mahsuller istihsalinde geniş ölçüde işçi istihdamı Mayıs ayları içinde yani bugünlerde başlamakta ve Ekim ayma kadar devam etmektedir.

Bu normal faaliyetin, havaların da müsait bir durum arz etmesi karşısında bu yıl daha hareketli ve daha fazla işçi kullanmayı gerektirecek bir genişlikte olacağı beklenmektedir.

3. Umumiyetle ziraat sektörümüzde âtil işgücü olduğu kabul edilmektedir. Bunun miktarı Devlet Plânlama Teşkilâtı rakamlarına göre 3,5 milyon civarındadır. Bu kadar mühim bir yekûna varan bu vatandaşlara ziraat sektöründe tam istihdam temin etmek imkânsızdır. Umumiyetle iktisaden az gelişmiş memleketlerde görülen bu noksan istihdam, işletmelerin çok küçülmüş, cüceleşmiş olmasından, memleketimizin mühim bir kısmında kuru ziraate dayanan hububat ziraati ile koyuncululuğu hâkim bir ziraat sistemi bulunmasından, ziraattaki yatırımların ve bilhassa sulamanın gelişmemiş bulunmasından, ziraat maddelerimizin pazarlama tesisleri ile kıymetlendirme tesisleri organize edilerek ziraattaki nüfusun buralara nakledilmesinden doğmaktadır.

Sanayi ve diğer hizmetler sektörlerinde gelişmeler ve yeni istihdam sahalarının açılması ziraatimizdeki bu tıkanıklığı ve az istihdamı önleyecek ve düzenliyecek, en mühim faktördür.

Bu arada toprak reformunun iyi bir şekilde tatbiki ziraatte prodüktiviteyi artırarak işletmek için de yeter istihdamı sağlayabilecek önemli tedbirlerden birisidir. Toprak reformunun tatbik edileceği bölgelerde gerek zirai mahsullerin pazarlanması ve gerekse kıymetlendirilmesi için tesisler kuruldukça bir taraftan buralarda daimi iş yerleri meydana gelecek, diğer taraftan da bazı ufak işletmelerdeki ziraat nüfusu buralarda kısmen iş alabileceklerdir.

Umumiyetle yerli ve yabancı mütehassıslarca kabul edilen husus, ziraatimizin bugünkü bünyesi ve durumu ile kendi içinde yeni istihdam yerleri bulmasına imkân olmadığı merkezindedir. Bunun içindir ki, bir taraftan ziraatimizin bünyesinde esaslı değişiklikler ve reformlar tatbik edilirken, ziraatle ilgili ve geniş iş gücüne lüzum gösteren zirai mahsuller pazarlama tesisleriyle, kıymetlendirme tesislerinin geliştirilmesi de gerekli olacaktır.

Ziraatin kendi içinde istihdam artışı bir taraftan Devletin ziraate yapacağı geniş yatırımlara, diğer taraftan da Devletin önderliği ve düzenli bir kredi, fiyat politikası yolu ile ziraattaki yatırımların, özellikle sulama, toprak muhafaza

ve arazi ıslahatı yatırımlarının artırılması, bunun yanında sütçülük, bağcılık, meyvecilik, sebzeçilik, pamuk ve pancar gibi sanayi nebatlarının geniş ölçüde teşvik edilmesiyle tahakkuk ettirilecektir.

Memleketimiz dünyada nüfus artışı en yüksek olan memleketlerden birisidir. Yılda % 3 nisbetinde artan nüfusun % 2,5 u yine ziraatte kalmaktadır. Bu demektir ki, her yıl yeniden 500 bin kadar nüfus ziraattan geçimini sağlamak istemektedir. İktisaden gelişmiş memleketlerde bir taraftan nüfus artışı % 1 civarında bulunmakta, diğer taraftan da zirai nüfus her yıl nispi ve mutlak olarak azalma kaydetmektedir. Bu memleketlerin tarihlerinde de köyden şehre akan nüfusun doğurduğu ciddi problemlerle karşılaşmıştır. Bu durum nüfus artışı nisbetinin düşük olduğu bu memleketlerde süratli bir endüstrileşme ve diğer iktisadi sektörlerin gelişmesi neticesinde bu günkü sağlam ve sıhhatli bir iktisadi bünyenin doğması ile düzelmiştir. Memleketimiz ise bugün bütün bu zor ve müşkül şartların hepsinin birden tesirlerini gösterdiği bir iktisadi ve sosyal ortam içinde bulunmaktadır. Bunun içindir ki, alınan ve alınacak tedbirlerin bütün bu meselelerimizde âni ve çok çabuk ferahlıklar yaratması gibi bir mucize beklenmemelidir. Açıkça dile getirmeliyim ki, memleket ziraatinin bugünkü şartlar içinde % 68,3 gibi bir nüfus ağırlığını kaldırmasına imkân tasavvur edilemez.

4. Tarım Bakanlığı zirai bünyemizdeki esaslı ve fakat uzun vâde istiyen ıslahatın geniş ölçüde zirai reformun temel unsuru olan toprak reformu tasarısının kanunlaşması ile düzenlenebileceği kanaatindeyiz.

Millî Birlik Hükümeti zamanında üniversite temsilcilerinin de katıldığı bir mütehassıs heyetle hazırlanan tasarı esas alınarak çalışmalarımız sona ermiştir.

Tasarı bu ay sonunda Hükümete sunulacaktır.

Toprak reformu yanında toprak muhafaza, zirai sulama, orman ve çayır, mera konularında yapılacak Devlet ve halk yatırımları ziraatte inkişafı sağlayacak ve zirai millî gelirin artması yanında istihdamı da artıracaktır.

Yine bu cümleden olmak üzere süt sanayii ve ziraat sanatlarının teşviki üzerinde hazırlanmış olan tasarıları da bakanlıkların mütalâasına sunulmuştur.

Bu tasarıların da kanunlaşması ile yeni iş yerleri açılmış olacaktır.

Bütün bu konular 5 yıllık iktisadi plân içinde göz önünde tutulmuş ve bunlarla ilgili projeler Devlet Plânlama Teşkilâtının tetkikine sunulmuş-

tur. Bu plânın nihai şeklini aldığı ve tatbikine geçildiği zaman düzenli ve sağlam bir ziraatin, işçi istihdamını da artıracak tabii olarak görülebilir.

Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü

Mevzuu	1961 de iş günü	İşçi sayısı (x)	Ödenen para T. L. miktarı (xx)	1962 yılında 1961 e nazaran ilâve olarak çalıştırılacak (takribi) İş günü	İşçi sayısı (x)	1962 de sarfolunacak para miktarı T. L.
Tarla ziraati	100 000	500	800 000	36 000	160	1 088 000
Çayır mera	350 000	1 750	2 800 000	143 000	715	4 944 000
Bağ bahçe	360 000	1 800	2 880 000	40 000	200	3 200 000
Yetiştirme merkezi	132 000	660	1 056 000	60 000	300	1 536 000
Toplam	942 000	4 710	7 536 000	279 000	1 375	10 768 000

NOT :

(x) yılda 200 gün hesabiyle işçi sayısı bulunmuştur.

(xx) Vasati yevmiye 8 lira olarak hesabedilmiştir.

BAŞKAN — Arif Hikmet Güner. Buradalar mı efendim? (Yok, sesleri)

Tahsin Demiray. Buradalar mı efendim?

TAHSİN DEMİRAY (İstanbul) — Sayın milletvekilleri; memleketteki işsizlik ve iktisadi kriz konusu üzerinde iki partinin sözcüleri uzun uzun durarak görüşlerini ortaya koydular. Hükümet de bir kısım bakanlarının ağızıyla sorulanlara, tenkitlere cevap verdi. Her dört partiden milletvekilleri de yaptıkları tenkitlerle hem işsizliğin sebeplerini bir az daha aydınlığa çıkardılar, hem de düşündükleri çareleri bizlere sezdirdiler. Bununla beraber, şu ana değin, ortaya konulmasını beklediğim ve şahsan önemli gördüğüm bazı hususlar sarahatla ifade edilemeden kaldı. (Şahsan önemli gördüğüm) dedim. Esasen bu kürsüde bu konuda bütün konuşanlar için durum aynıdır; görüş, görene göre. «İnsan daima etrafındaki şeyler arasından, sadece her hangi bir mânada kendisini ilgilendiren, alâkasını uyandıran, canlı bir şekilde bağlı olduğu şeyleri görür.» Muasır Alman feylezofu GRİCH ROTHACER der ki, :

«Görülen şey daima görenin varlığı ile, özelliği ile, karakteri ile, yetiştirmesiyle, ilgileriyle, sıkı ve kanuni bir korrelâtion halinde bulunur. Büyük bir limanı gezen bir teknisyenin gördüğü şeyler bir tüccarınkinden, bir satıcının, bir fabrikatörünkinden, bir askerinkiler, bir arkeolağın yahut bir sanat bilgininkilerden başka olacaktır.» «Bir çokları, başkaları için esas olanı görmezler bile; bakışları camı deler gibi bunları deler geçer. Duyulan alâka ile görülen şeyler arasındaki karşılıklı bağlantı, bu sıkı kontripuan, o derece açık, insan varlığının o kadar besbelli bir kanunudur.»

Sayın milletvekilleri;

İşte, bu tabii kanun sebebedir ki, bir ihtilâl sonrası Hükümetinin «kendi hazırlamadığı bir bütçenin, üç ay süren komisyon ve Meclisler müzakerelerinden sonra kabulünü takiben hemen tatbikat tenkitlerine geçilmesi ve hele hele memlekette aşgün ve nihayet taşkın bir hale gelen işsizlik problemini ilk iki aylık bütçe tatbikatı çerçevesi içinde mütalâada ısrara varılması - bana göre - geniş bir muharebe sahasına iğne deli-

ğinden bakmağa benzer. Gerçi dünyayı iğnenin deliğinden gördüğü söylenen siyaset ve feraset adamları da vardır ama onların, her halde pek zevkli olan seyirlerinden ne gibi müspet neticeler alınabilmıştır, bilemem!..

Bizler burada görüşmeleri bir neticeye bağlamak mecburiyetindeyiz. Esasen Millet Meclisinin temel vasıflarından ve vazifelerinden biri de konuşmaları yapıp ortada bırakmak değil, hal çaresi bekliyen her işi, her meseleyi, az veya çok bir isabetle, fakat mutlaka bir neticeye bağlamaktır. Büyük Meclis önünde ben işte bu kaygı ile görüşlerimi arz edeceğim.

İşsizlik, iktisadi kriz gibi meseleler, aslında, içtimai konular olmaları dolayısıyla ve cemiyet bünyesiyle sıkı sıkıya bağlı olmaları bakımından gözlerimizi - zaruri olarak - içtimai bünyeye yani toplum yapımıza çevirtir, çevrilmiyen gözlerin de çevrilmesini gerektirir.

Benden evvel konuşan arkadaşlarımız işsizliğin bizde yeni bir mesele olmadığını, eski yıllara ait etraflı bilgiler ve hayli rakamlar vererek, ortaya koydular. Bunlar da göstermektedir ki, Türkiye'de sürekli bir işsizlik meselesi vardır ve bu işsizliğin aslı âmilleri devam ettikçe işsizliği gidermeye imkân olmayacaktır; iktisadiyatımız krizlerinden kurtulamayacaktır ve binnetice de Türkiye feraha kavuşamayacaktır.

Maziye, hale ve hattâ istikbale şâmil bir işsizlik ve iktisadi kriz Türk yurdunu ve milletini böylesine tehdidi altında bulundurmakta olduğuna göre bu kronik derdin bünyevî olduğu hakikati ortaya çıkıyor. Buna, zaman zaman ârizî ve mevzii olan krizler de eklenince sancılar tabiatıyla artmaktadır. Ve sancılar arttığı zaman işte böyle milletçe feryadı basmaktayız. San-cı bir az durunca da alıştığımız o müzmin derdi tevekkülle sürüklemekte, çekmekteyiz.

Su halde, bir türlü dinmiyen bu ıstırabın, bu kronik derdin aslı âmili nedir? Kökü nerededir?

Bunu, biraz evvel arz ettiğim gibi, bünyede, toplum payımızda, sosyal formasyonda aramaklı-gımız icabeder.

Eski Akdeniz milletlerinden geçimini zeytinliklerden sağlıyanlarla Avrupa nehirleri boyunca bağcı olarak gelişen ve şarap küplerini bekliyen insanlar ve kavimler âdeta ayaklarından zeytin ağaçlarına ve bağ kütüklerine bağlı duruk toplumlar meydana getirdiler. Çin halkı nehirler boyunca prince tarlalarına sımsıkı bağlı kalabalık-

lar olarak geliştiler. Buna mukabil, bir mevsim içinde toprağı hafifçe sürüp, ekip ve mahsulünü idrâk ile çuvallayan toplumlar duruk, oturuk kalmak ihtiyacını duymadılar; çuvallarını yükleyip, atlarına binip, koyun sürülerini önlerine katıp yeşilin ardısıra gittiler.

Biz bunlardan hangisiyiz?.. Hangisi olduğumuz belli!.. Birkaç bin yıllık eski hikâyesini bir tarafa bırakırsak bile son safhayı teşkil eden Selçuklulardan bu yani, bizler bin yıldan beri bu vatan toprakları üzerindeyiz. Bununla beraber 70 - 80 yıl evveline kadar nüfusumuzun yarısından fazlası aşiret ve göçebe idi ve halk Hükümetten toprak değil, Hükümet toprağa adam ister ve cebri İskân Kanunları çıkarılırdı. Yine de aşiretler: «Ferman Padişahın, dağlar bizimdir!» türkülerini söyliyerek ağır ağır yollara dizilirlerdi. Uzun yıllar sarf edilep çabalar neticesinde aşiretlerin kıl çadırları, kamyş veya kerpiç halinde tutturuldu, sabitleştirildi ama o kamyş ve toprak yapı içinde çadır adamı yine kıl keçesi ve keçisi ile beraber eski aşiret ve göçebe hayatını sürdürmektedir. Bu oturuk aşiretleri bir bakışta tanımak mümkündür. Bunların çevrelerinde ne bir dikili ağaç, kapılarında ne bir asma kütüğü... her an çadırı yıkıp göçecek bir halleri vardır. Bunların yanı sıra eski köyleri mezarlıkları, camileri söğütlik ve kavaklıklarıyla derhal ayırdedebilirsiniz.

Ama ister öyle, ister böyle olsun; ister kavaklı, ister kavaksız, bu kırk bin ünitenin barındırdığı nüfus 20 milyonun üstündedir. Aşiretler de halen az, fakat devam halindedir; ve bugün bütün bu insanların hayatı toprağa bağlı bulunmaktadır.

Bu noktada mesele gelip toprağa dayandığına göre - müsaadenizle - bir de bu toprağa bakalım: Türkiye'de işlenmekte olan arazinin, tarlaların yekûnu 23 milyon hektar civarındadır. Bunun da 15 milyon hektarı üzerinde arpa, buğday ziraati yapılır. Kalan 8 milyon hektara ise başta tütün, pamuk, mısır, darı, keten, kenevir, yağlı tohumlar, pancar, hulâsa 100 çeşit mahsul sıkıştırılır. Bu duruma göre toprak adamlarının azım çoğunluğunu da arpa - buğday ekicilerinin teşkil ettikleri hakikati ortaya çıkmaktadır. Yani umum nüfusunun yarısından fazlasının hayatı ve kaderi buğdaya bağlıdır. Bu bakımdan, sanayici bir memlekette çelik meselesi ne ise, Türkiye'de arpa - buğday ve bunların fiyatı meselesi aynı ciddî mahiyeti gösterir.

Nitekim bu memlekette, sadece eski devirlerde değil, Devlet merkezini Anadolu'nun ortasına getirmiş olan Cumhuriyet devrinde de zaman zaman bu mesele ağır bir şekilde ortaya çıkmıştır. Cumhuriyet Halk Fırkasının, 1931 Kongresinde köylü ve buğday meselesini ciddiyetle ortaya koymaları olmuş ve bunlardan Adana Mebusu merhum Zaim Bey konuşmaları içinde şu çok dikkate şayan cümleyi kullanmıştı : «Köylü eskiden bir okka buğday getirir, pazarda satar ve bunun karşılığında bir okka gaz alıp giderdi; bugün aynı miktar gazı satınalabilmesi için 7 okka buğday satması lâzımdır.»

Sayın Mmilletvekilleri;

Görülüyor ki, köylümüz, ne olmuşsa olmuş, fakat neticede 7 kat okkanın altına gitmiştir. Köylerimizin ve köylülerimizin binnetice nüfusumuzun kahir çoğunluğunun korkunç perişanlığı sebebini uzaklarda değil, Zaim Beyin bu cümlesi içinde aramalıdır. Oysa ki, buğday, renkdaşı olan altınla birdir. Nitekim eski devirlerde köylümüz, iyi mahsul yıllarında buğdayı altına kalbeder, kötü yıllar gelince de altınları çıkarıp tekrar buğdaya çevirirdi. Şimdi köylümüz takibedilmiş olan yanlış fiyat politikaları yüzünden bu imkânı kaybetmiş olduğundan ilk kuraklık yılında köylerini bırakıp şehirlere göçmek zorunda kalmaktadır. Meclis kapılarına kadar yalın ayak yürüyüp gelenler işte onlardır.

Buğdaycı, zahireci milletlerin ve umumiyetle toprak adamlarının esasen ağır bir kara kadere vardır. Dünyanın büyük buğday ihracatçılarından biri olan Rusya, son 150 yıl içinde, 20 den fazla kıtlıkla karşılaşmıştır. Yalnız 1921 - 1932 Rusya kıtlığında açlıktan 5 milyon insan öldü.

Bize gelince : Hesabı tutulmadığı için kıtlıklarda ölenlerin sayısını yalnız Cenabı Hak bilir. Benim bilebildiğim de İstiklâl Harbi içinde Bolu'nun Sazak nahiyesinde ot yiyen köylülerimiz olduğudur. Eskiye bir tarafa bırakalım; biz de son on beş yıllık buğday hikâyelerini hepimiz şu anda hafızalarımızda canlandırabiliriz. Onbeş yıl evvel, Başbakan Recep Peker merhum, bir yandan altını satıyor, bir yandan buğday ihraç ediyor ve bu hususta pek keyifli beyanlarda bulunuyordu. 200 bin ton buğday ihraç etmişti. O yıl, havalar iyi giderse yeniden 500 bin ton ihraç edileceğini de müjdeliyordu. Fakat çok değil, hemen ertesi yıl buğday 'sıkıntısını acı acı Ha-

san Saka çekti. Ondan sonra yine bir devre kâbarın buğday ihracatçılığımızı takibeden ters durumlar malûmunuz. Halen de silolarımızın hortumları tersine çalışmakta veya çalışmak hasreti içinde kollarını semalara yükseltmektedir.

Durum böyle olduğuna göre, ortaya çıkan en katı soru şu oluyor : Nüfusumuzun yarısını aşan bu arpa - buğday ekicileri için plânlı çalışma kabinesi ne düşünüyor? Maliye Bakanının iktisadi pompası bu dağın karşısında bir filit pompası kadar kalır. Bu kısır iktisadi sahadan çekilerek, emilerek meydana getirilen ve bir kısmı iyi, hâlisane emellerle rakamlandırılan bütçenin memur maaşlarından ve bürokrasinin ağır ödemelerinden artacak meblâğların yatırımı ile asiya-bı Hükümet dönerse de millet değirmeni dönmez.

Vatan sathında hududu, tarlada dibi görünen bu toprağın adamlarını ziraatin diğer tabakalarına yükseltmek; âşireti köylü, köylüyü çeşitli mahsuleü ve bağıcılığa, bağcıyı şarapçılığa terfi ettirmek; hülâsa 20 milyonluk ziraat nüfusunu asırlardır yapageldikleri ziraat nevilерinden daha verimli nevilere yükseltmek... İşte Türkiye Cumhuriyetini kurulduğundan beri bekliyen budur.

Atatürk bu özlem içinde gözlerini bu fânî dünyaya kapattı. O ölüm döşeginde yazdığı Cumhuriyetin 15 ne yıldönümü nutkunda aynen şöyle diyordu : «Cumhuriyetin 15 ne yılı, plânlı ve sistemli ziraat ve köy kalkınmasının mebdei olmalıdır.» Atatürk öleli çeyrek asır oluyor, o mebde (yani başlangıç) ufukta hâlâ görünmedi. Görünmediği müddetçe de, toplum yapımız, daha evvel arz ettiğim şekilde kaldıkça da Türkiye iktisadi sahada krizlerden ve köylerden taşıp gelecek işsiz kütlelerden asla kurtulamayacaktır. Temel hakikat budur; asıl ve birinci âmîl budur.

Sayın milletvekilleri;

Şimdi müsaadenizle krizlerin daha iki temel sebebini, pek kısa olarak, kaydedeceğim : Yine, bana göre, ikinci sebep : Uzun asırlar devam eden geniş bir iktisadi saha bütünlüğünün parçalanmış olması, yepyeni sınırların teşekkülü ve sınırlar arkasında meydana gelen büyük değişikliklerdir 50 - 60 yıl evvel Belgrat'tan Mısır'a, Roman-ya'nın kalasından Yemen'in kahvesine ne sınır ve ne de gümrük maniaları vardı. Bu büyük bütün; yirmi otuz yılda parçalanıp birçok sınırlar-

İla biribirinden ayrıldı. Bu sahanın, şiryanları büyük ölçüde doğrandı. Bu yüzden kırk yıldan beri yeni sınırların bir kısmı hâlâ kanamaktadır. 1917 de Rusya'ya yerleşen rejim, koskoca Asya - Avrupa kıtaları Şimal sahasını demirperde içine aldı. Bu demir perdenin dibinde kalan ve son derece daralan yurdumuzda iktisaden yarı muhasarada sayılabiliriz. Büyük Sürbanist ve Siyans Sosyaleci Alferd Agache 1934 de İstanbul'un avan projesini yaparken Rusya'nın, yani iç Asya ve Avrupa ile Karadenizin kapalılığına dikkati çekmiş, bu demirperde yer yüzünden sıyrıldığı zaman İstanbul nüfusunun birden 4 - 5 milyona yükseleceğini raporunda ifade etmişti. Bu ağır durumu şöylece ifade etmek de mümkündür : Cenup Amerikasındaki memleketleri ile Kanada demirperde memleketi olsa ve Amerika Birleşik Devletleri 20 - 30 devlete bölünse daralan çevreyle New - York nice olur?... İşte Alfred Agache bu hususa işaret etmek istemiştir.

Aslı sebeplerden 3 ncüsüne gelince : Bunu şöylece ortaya söylemek hususunda bir an duraklıyorum. Bir kısım arkadaşlarımızı üzeceğim için üzülüyorum. Fakat, çaresiz, bunu da söyleyeceğim : Üçüncü sebep devletçiliktir. Bunu huzurunuzda sadece şahsi fikrim, görüşüm olarak da ortaya koymuyorum. Esasen pek nevrallik ve bâzı muhitler için fazla allerjik olan bu konuyu gayrişahsi olarak ele almak icabeder. Bu itibarla bu konuda sadece 1948 Türkiye İktisat Kongresini hatırlatmakla yetineceğim. Malûm olduğu üzere, Türkiye'de ilk iktisat kongresi, 1923 te, Merhum Atatürk tarafından İzmir'de toplanmıştı. O tarihten 25 yıl sonra İkinci İktisat Kongresi Kasım 1948 de İstanbul'da toplanmış. Bu kongrenin esas gayesi : «Türkiye'nin iktisadi kalkınması ve istihsalinin gelişmesi için ne gibi tedbirler alınması gerektiğini» araştırmaktır. Fakat bu dâvayı bütün genişliği ve şümuliyile bu kongrede ele almanın mahzurlarını ve imkânsızlıklarını takdir eden Kongre Komitesi bu büyük dâvanın sadece : 1. Devletçilik ve Devlet müdahalesi; 2. Dış ticaret rejimi; 3. Vergi reformu bakımından incelenmesini ve o kongrede bununla yetinilmesini uygun görmüştü. Bu kongreye sunulan 70 den fazla raporun ve tebliğin 40 adedi kongreden evvel bir kitap halinde bastırılabilmiş; memleketin her tarafından binden fazla delegenin katıldığı bu kongre bir hafta müddetle bu raporlar ve etütler üzerinde

çalışmıştı. O kongre delegelerinden 5 - 6 arkadaş halen Meclisimizde bulunmaktadır; bir tanesi de kabinededir.

Bu tafsilâtı vermekten maksadım, Devletçiliğin ve devlet müdahalesinin zararları üzerinde duran geniş bir kongreye dikkatinizi çekmektir. Hakikat şudur ki, bu devletçilik yüzündendir merkeziyetçilik, brokrasi makinası alabildiğine genişlemiş, devlet kapitalizmi, devlet tüccarlığı, devlet işletmeciliği o mertebe ileri götürülmüştü ki, iş ve teşebbüs sahasının asıl sahibi olması gereken millet efradı âdeta bir kenara itilmişti; neredede ise vatandan düşecek, silinecek hale gelmişti. Bunun neticesinde de millette iş ve teşebbüs kabiliyeti inkişaf etmek şöyle dursun, bilâkis gerilemiştir.

Maarifimizin, okullarımızın kuruluş gaye ve bünyeleri de bu mâkûs gelişmede ayrı bir âmil olmaktadır. Açık bir hakikattir ki : «Tarihin her devrinde okul, onu açan ve idare eden sınıfın içtimai bünyesini alır. Bizde de okulları memur sınıfı açtı ve onlar idame ediyor. Bunun tabii bir neticesi olarak da okullarımızda hâkim olan ruh onun ruhu, memur ruhudur.»

Halen teknik sahada açılmış gördüğümüz okullar ve fakülteler de büyük ekseriyetle yine Hükümet elemanı yetiştirmektedir. Bilhassa yüksek okulların, üniversitelerin çıkış kapıları Devlet kapılarına ağılır. Bu yüzden Devlet babanın eline bakanlar her yıl biraz daha artmaktadır ve bu yarım aydın, çeyrek aydın kişiler devletçiliğin gelişmesinde zorlu bir âmil olmaktadır. Bugün toprak adamları dışında kalan 8 milyona yakın nüfusumuzun 2 milyonunu memurlar ve aileleri yani hakiki müstehlikler teşkil etmektedir. Bütün Türkiye'nin kasaba ve şehirlerindeki iş, teşebbüs ve istihsal hayatı yani esnafılığı, tüccarlığı, atelyeciliği, fabrikacılığı, işçiliği, işletmeciliği ve binnetice memleketin ağır vergi yükü - çocukluğuyla beraber - 6 milyon civarında olan bu nüfusun sırtına yüklenmiş durumdadır. Krizlere mâruz olan bu istihsal sahası nüfusunun evlâtları da, çaresizlik içinde, memuriyete geçme yollarını araştırmakta, bunun için de memuriyette geçen diplomaların peşine düşmüş bulunmaktadır. Bu brokrat, bu merkeziyetçi, bu devletçi, bu müstehlik aydını zihniyet, bu tutum ve her an artan hükümet tahditleri devam ettikçe Türkiye'nin serbest iş ve teşebbüs alanından ümidi kesmeye doğru gitmek bir emri zarurettir.

İbretle, Meclis olarak kendimize bir bakalım: 20 milyonluk toprak adamlarının hakiki mümessilleri nerede? Varsa kaç kişi?.. Meclis albümüne bakınız, sadece 2 adet işçi mümessili var!. Hakiki iş ve teşebbüs adamları, fabrikacılar diye sayabileceklerimiz içimizde yüzde beşi geçmiyor. Fakat memurlar, fakat müstehlikler!.. Gerçek durum budur. Durum böyle olunca da çare olarak herkes Maliye Vekilinin pompasına gözlerini dikmiş bulunuyor. Krizlerimizin aslı sebeplerinden ve başlıca âmilllerinden biri olan devletçilik ve brokrasi makinası üzerinde ne kadar durulsa azdır. Fakat sözlerimi toparlayıp kesmek mecburiyetinde olduğumdan bu kadarla yetineceğim.

Sayın milletvekilleri;

Bu konuşmamın sonu olarak krizlerin ârızı sebeplerinden sadece ikisine işaret edeceğim. Bunlardan biri son yılların siyasi buhranlarıdır. Kronik ve bünyevi olan iktisadi krizlerimizi grafikte büyük ölçüde artıran bu siyasi buhranın menfi neticelerini tekrar etmeme lüzum yok; bunları Devlet Bakanı Feyzioğlu kısmen saydı ve açık bir surette ifade etti. Diğer arkadaşlar da ifade ettiler : Memlekette idareye karşı güven sarsılmıştır. Başbakanlık bütçesinin müzakeresi sırasında bu kürsüden ifade ettiğim gibi : «Kökünden değilse bile çatısından çatlamış olan nizamı sağlayacak, gerekli tamir ve termimi başaracak olan, bu ihtilâl sonrası kabinesidir. Kabinenin teminini sağlayacağı temel şart ise her sahada sarsılmış olan güveni kurmaktır.» Bu sözlerimizin üzerinden de üç ay geçti. Açık olarak ifade edeyim ki, kabine beklenen güveni memlekete henüz getiremedi. Kabinenin dahi kendisine ne kadar güveni var? Bunu iyice bilemiyoruz. Benim bildiğim kabinede, kolay değişmiyecek olan, bir Muhiddin Güven var.

Gelelim ikinci ârızı sebebe : Bünyevi olmayan bu ârızı sebebi hattâ mikrobik olarak ifade etmekte hata yoktur. Çünkü, bu bulaşıcı bir hastalık gibi geliyor; sıtma mikrobi gibi sivrisineklerle geliyor; hariçten frengi gibi geliyor. Çekirge sadece Suriye hududundan girer, bu mikrop hududun her tarafından giriyor. Girerken de bavullar dolusu, dış piyasalarda topladığı Türk parasını beraber getiriyor.

İhtilâl İdaresinin son Kabinesi, salâhiyetli ağızlarla bu paralara ait rakamlar da verdi. 1961 yılında tesbit edilebilen miktarın 70 mil-

yonun üstünde olduğu belirtildi. Komünistlerin Türkiye'de sıkı bir çalışma halinde oldukları artık saklanmamaktadır. Bununla beraber büyük paralarla geniş ölçüde yürütülen faaliyetlere karşı sağlam, koruyucu tedbirler ve mikrobun imhası için mücadele nedir; varsa bu mücadelenin müspet sonuçları nedir? İşin bu tarafı karanlıktır. Fakat biz hâlâ : «Türkiye komünizme karşı en sağlam kalemdir» sloganını tekrarlamakla yetiniyoruz gibi..

Esasen devletçilikten muzdaribolan iş ve teşebbüs sahası şimdi, bilhassa resmî ağızların komünizme dair açık beyanlarından sonra, ciddi bir panik halindedir. Bugünün vazifesi, millî vazife, Kabinenin de her şeyden, ama her şeyden evvel vazifesi, belirttiğim bu son iki ârızı vahim duruma âcil çare getirmek, yani birincisi için güven; ikincisi için de ciddî ve fevkalâde bir mücadele.. Hükümet buna karar vererek işe giriştiği anda düğümler çözülmeye başlayacaktır. Yook, bunları bir tarafa bırakıp beş yıllık plânların türküsü ile yetinmek ile hiç, ama hiçbir şeyi düzeltmiyecektir.

Sözü daha fazla uzatmak istemem. Lütfetiniz, bana biraz daha fazla konuşmak fırsatını verdiniz. Şimdi bu ağır mevzuu daha fazla kurcalıyarak kürsüden üzüntü ile ayrılmak istemem. Esasen maksadım anlaşılmış bulunmaktadır. Ârif oldur ki, ona âlemde bir gül yeter; ârife bir gül yeterse Heyeti Aliyenize yarım gül yeter. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Şaban Keskin, buyurun.

ŞABAN KESKİN (Çankırı) — Muhterem arkadaşlarım; huzuruza gelirken, Hükümetin, büyük hâdiselerden sonra meydana gelen zor şartlar içinde vazifeyi aldığını, memleketimizde ilk defa vukubulan Hükümetin teşekkül tarzını, 6 ay gibi kısa bir zaman işbaşında bulunduğunu ve bu müddet içinde umulmadık fevkalâde zorluklarla karşılaştığını hesaba kattım. Bu müddet zarfında ve pek çok siyasi ve iktisadi zorluklar karşısında Hükümetten bir mucize beklemenin de mânasız olacağını müdrikim.

Fakat, süratle akıp giden zamanın, memleketimizde arzu edilen iyilik emarelerini göstermemesi, bilâkis köylüsünden şehirlisine, münevverinden amelesine, esnafından tüccarına kadar işsizlikten, ümitsizlikten, yoksulluktan sızlananların miktarının çoğalması acı birer

gerçek olarak karşımızdadır. Büyük şehirlerde sokaklara dökülen işsizler, Devlet kapısından medet bekliyen ümitsizler, köyündeki tohumluk buğdayını dahi yemiş, üstünden başından sefalet ve ıstırap akan köylüler, işini kaybeden esnaf, iflâsa düşen tüccarlar, tehlikeli rakamlara ulaşan banka protestoları, icrada kabaaran haciz dosyaları; memleketimizin içinde bulunduğu acı manzarayı göstermeye kâfidir.

Muhterem arkadaşlarım; gerçek böyle iken, iktisadi bünyemizi, siyasi varlığımızı tehlikeli bir hastalık sarmış iken, gerek mesul şahısların ve gerekse gayrimesul şahısların çeşitli istikametlerdeki beyanları, çeşitli istikametlerdeki davranışları için hal çaresi olmadığı gibi, vaziyeti vahamete götürmekte de başıca rolü oynamaktadır.

Bugünkü durumu doğuran sebepler, iki cephede toplanmaktadır; iktisadi cephe, siyasi cephe... İktisadi cephede, işi açacak, piyasayı harekete getirecek, milletin yüzünü küldürecek ne Devlet yatırımları ve ne de hususi sektör yatırımları bir türlü tatbikat sahasına geçememiştir. Hükümet programında «Ekonomimizi durgunluktan kurtaracak tedbirleri süratle alacağız, âdil gelir tevziini göz önünde tutacağız.» denilmektedir. Ekonomimiz durgunluktan kurtarılmadığı gibi, daha da durgunlaştı. Âdil gelir tevzii keyfiyeti tahakkuk yoluna girmediği gibi, bu durgunduk, bu işsizlik; zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapmaktadır.

Bu kriz memleketin mahdud imkânlarını, parasını muayyen ellerde toplamaktadır. İşçi emeğini hem değerine satamamakta ve hem de satacak yer bulamamaktadır. En az kazananla en fazla kazanan arasında 22 bin gibi muazzam bir farkın iyi bir işaret olmadığı meydandadır. İktisadi denge bozulmuştur.

Muhterem arkadaşlar, plân ve program güzel şeyler, yapılsın. Ama bunlar hiçbir zaman her yerde deva olabilecek sihirli bir ilâç da değildir. 1963 te tatbikat sahasına konacak 5 yıllık plân ve program yapılırken, inceden inceye tetkik edilirken içinde bulunduğumuz 1962 nin intikal yılına ait yatırımlarının derhal tatbikat sahasına intikal ettirilerek, kısmen de olsa piyasaya hayatîyet ve canlılık verebilirdi.

Hususi sektörde kararsızlık içinde beklemekte. Pekçok sermayedar paralarının üzerine otur-

muşlar, piyasadan çekmişler. Kuvvetli Hükümet bekliyorlar, istikrarlı iktisadi politika bekliyorlar, Devlet yatırım yapacağı sahalara hududunu kesin olarak tesbit etsin istiyorlar, dış politika-daki gibi ekonomik politikada da her parti ittifak halinde olsun istiyorlar.

Parlmanter rejimlerde, bâzı zorlukların, bâzı ihtilâfların bâzı parti gelişmelerinin olması çok tabiidir. Ancak, biz henüz bir intikal devri yaşadığımız için partiler olarak da Hükümet olarak da bâzı fedakârlıklara katlanmamız gerekir. Eğer, bugün tehlike arz eden bir işsizlik varsa, tehlike arz eden bir iktisadi bozukluk varsa kökünü Hükümetin zayıflığında, Hükümeti teşkil eden partilerin zaman zaman lüzumsuz davranışlarında, başka istikametlere yönelmelerinde, küçük hâdiselerle uğraşmalarında, aramak gerekir. Hükümet, Başkanının istifa ederim demesi, Koalisyonu teşkil eden partilerden birisinin, Koalisyondan çekilirim, tehdidini savurması, Maliye Bakanının yersiz karamsar beyanları, davranışları, kimler ve ne maksatla çıkarıldığı bilinmeyen bâzı kötü haberlerin yayılması çok hassas olan piyasayı mahvetmektedir.

Sayın Başvekilin zaman zaman çeşitli vesile ve vasıtalarla yaptığı iyimser konuşmalar iyi tesir bırakmakla beraber arkadan fiiliyatını görememek bu iyi sözlerin de değerini sifıra indirmektedir. Servet beyanı müessesesi piyasadan milyonların çekilmesine vesile teşkil etmiş, pek çok para sahibi paralarını piyasadan çekmişlerdir. Hâsıl olan bu boşluğu, kifayetsiz miktarı ve çok anormal yüksek faizi ile krediler dolduramamıştır. İşliyen sermayenin de çok devir yapması gerekirken, bir deviri zor yapışı, bir başka deyimle iştira gücünün yani satınalma gücünün çok zayıf oluşu da piyasadaki para darlığını had safhaya çıkarmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, huzurunuzda getirilen mesele bizim baş meselemizdir. Bu mesele, para isteyen, zaman isteyen, istikrar isteyen, kuvvetli Hükümet isteyen, bilhassa huzur ve emniyet isteyen büyük ve önemli bir meseledir. Bu mesele-nin halli için kuvvetlerin bu mevzuda birleşmeleri, anlayış göstermeleri gerekir. Bilhassa, koalisyonu hayatîyet veren, kuvvet veren partilerin anlayışlı olmaları ahenkli bir çalışma sistemi kurmaları, segmene tâviz vermemeleri, memleket gerçeklerine göre hareket etmeleri, küçük meseleleri

büyütmemeleri şarttır. Fiilî koalisyonun Kabine olarak çalışmalarda verdiği renk ile mensubolduğu partilerin Meclis çalışmalarında verdiği renk arasındaki büyük fark, devam ettiği müddetçe mak-sada ulaşılacağını sanmıyorum.

Muhterem arkadaşlarım, bugün içinde bulunduğumuz iktisadi ve siyasi zorlukların giderilmesi için Hükümetin daha dinamik, daha enerjik ve daha cesur hareket etmesi gerekir. Memleket meselelerine maharetle ve cesaretle hiç vakit kaybetmeden el atmanın zamanı gelmiştir. Uzun uzun konuşmalar değil fiiliyat lâzımdır. Ekonomik ve siyasi meselelerimizin hallinde matbuatin da Hükümete yardımcı olması Parlâmentoya yardımcı olması gerekmektedir. Yanlış veya maksatlı çıkan her haberin gerek siyasi ve gerekse iktisadi alanda tahribat yaptığı aşîkârdır.

İş ve huzur bunlar birbirinden ayrılmıyan şeyler. Biri yoksa diğeri de olmaz. Olsa da bir mâna ifade etmez. Her şeyden evvel bu memleketin bu iki şeye şiddetle ihtiyacı vardır. Artık beklemeye tahammülü kalmamıştır. Dürüst seçimler yapıldı, millî irade teşekkül etti. Hükümet kurulsun dendi kuruldu, biraz zaman geçsin dendi, geçti, bütçe çıksın dendi çıktı, bahar gelsin dendi o da geldi. Ve hattâ yaz geldi ama iş gelmedi, hareket gelmedi, huzur gelmedi.

Muhterem arkadaşlarım, bundan bir ay önce Hükümete işsizlik mevzuunda bir soru önergesi verdiğim vakit işçiler henüz Meclis kapısına dayanmamışlardı. Ama her sahada artan ve tehli-ke arz eden bir işsizliğin emareleri çoğalıyor ve geliyordu. Şöyle bir kahveleri dolaşmak, Devlet kapılarında, özel müesseselerde iş arıyanların miktarına bakmak, gazete sütunlarına bir göz gezdirmek, ve hattâ Meclise, ziyaret için, iş için gelen vatandaşları dinlemek bu memle-kette mevcut ciddî bir işsizliğin derecesini göstermeye kâfidir.

İş âlemine girmek ve orada maliyet fiyatından aşağı mal satarak borcunu ödemek için çırpınan vatandaşları, görmek, alacağı yerine zor ele geçirebildiği bonosunu yüzde 50 noksa-nına satmaya, kırdırmaya uğraşanları görmek Hükümetin dediği gibi demokrasinin tezahürü olmasa gerek.

Bu vesile ile bu mevzuda Hükümeti dinledik. Uzun uzun konuştular ve işin felsefesini yaptılar. Ama netice nereye bağlandı? Bu gö-

rüşmelerin müspet sonucu ne olacaktır? Bunu çıkartmak zor. Bugün sadece Devlet yatırımları ile işsizliğin önleneceğini beklemenin im-kânsız olduğuna göre, özel sermayenin piyasaya dökülmesi, özel yatırımların açılması için Hükümet olarak ne yapılmıştır? Özel teşebbüsü ataletten kurtaracak, ürkeklikten kurtaracak ne gibi tedbir alınmıştır? Ve bu tedbirlerin teminatı nelerdir? Hükümeti zaman zaman huzursuz eden, zayıf düşüren gerek Hükümet içindeki ve gerekse Hükümet dışındaki davranışlara bir son verilebilecek midir? Sayın Maliye Bakanının zaman zaman verdiği ve piyasada tahribat yapan beyanlarına bir son verilebilecek midir? Piyasadan çekilen milyonların tekrar piyasaya avdeti için verilen teminat nedir? Bu teminatın da garantisi ve müesseriyyet derecesi nedir?

Hükümet her şeyden önce bunları açık olarak ortaya koymalıdır. Yoksa 3-5 ay sonra aynı sızlanmalara bu memleket yine sahne olursa bu kürsüden aynı konuşmalar tekrar edilirse bugünkü görüşmemizin de bir kıymeti kalmaz. Buradaki uzun ve cazip konuşmalar fiiliyata intikal etmeden Meclis zabıtlarının sayfaları arasında gömülü kalır. Hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Kâmil İnal, buradalar mı efendim? (Yok sesleri). Fahrettin Kerim Gökay, buradalar mı? (Yok sesleri). Ahmet Üstün, buyurun efendim.

AHMET ÜSTÜN (Ankara) — Sevgili arkadaşlarım, yapılan konuşmaları tekrar etmiyeceğim. Zaman geçiyor, sabrınızı suiistimal etmiyeceğim.

İşsizlik; memleketi kapsıyan ve çözüm bekliyen bir problem olarak karşımızda durmaktadır. Bu hususta, Hükümet dâhil, parti gruplarımız ve Meclis olarak ittifak halindeyiz. Ve yine işsizliğin, bugünün derdi olmayıp, dünden intikal ettiği, istikbale de bir müddet böyle intikal edeceği hususunda da tam bir mutabakat halindeyiz.

Mademki işsizlik dün de bahis konusu idi. Dün böyle bir endişe izhar etmezken, bugün bu kadar endişelenmemizin sebebi nedir? Hükümetin verdiği resmî beyanlara göre, istihdam edilen işçi adedinde azalma yok, hattâ fazlalık vardır. Buna rağmen işsizlik sıkıntısının geçen sene-

lere nazaran artışının sebebi, geçen senenin Türkiye çapındaki bir umumi kuraklığa mâruz kalmasının neticesidir. Hükümet Şarktaki açlığı ve kıtlığı giderebilmek için çok büyük fedakârlıklar yapmıştır. Hepinizin malûmudur ki, İç - Anadolu'da da bugünlerde, geçen senenin umumi kuraklığının neticesi olarak aç kalma durumunda olan vatandaşlara ekmeklik buğday dağıtılmıştır. Şahsi kanaatim odur ki; köylerdeki, gizli işsizlik bu yüzden şehirlere, iş merkezlerine açık işsizlik halinde intikal etmiştir. Bugünkü tazyik bundan gelmektedir. İnşallah, bu senenin, çok iyi bir mahsul yılı olmasa bile; orta bir mahsul yılı olacağını ümitlemekteyiz. Ve zirai mahsul-lerin istihsal mevsimi gelmek üzeredir. Bu bakı-ndan, bizi tazyik eden işsizliğin bir kısmı, köye in- tikal edecek bir kısım da mevsim dolayısıyla Dev- let yatırımlarının seferber edilmiş olmasına gö- re iş bulacak ve memleket büyük bir işsizlik taz- yığı altından kurtarılmış olacaktır.

Ama, bu demek değildir ki, Türkiye'de işsiz- lik kalmıyacak; böyle bir şey yok. Bunu, benden evvel konuşan arkadaşlarım da gayet güzel ifade ettiler.

Muhterem arkadaşlarım; dikkatle dinledim, grupları adına konuşan, Sayın Alican, Sayın Ah- met Oğuz, Devlet yatırımlarının geciktiğini, bu- gün şiddetle tazyik eden işsizliğin âcil tedbirleri olarak, Devlet yatırımlarının bir an evvel sefer- ber edilmesini ısrarla istediler. Bunun yanında serbest sektörün de harekete geçirilmesi için ge- rekli güvenin Hükümet tarafından sağlanmasını istediler. Bu arzuya şahsan yürektan katılmakta- yım. Ancak, bu memlekette huzursuzluk yaratan, bu memlekette serbest iş sektörüne emniyetsizlik veren yalnız Hükümetin davranışları mıdır? Ev- velâ işnevi kendinize, sonra çuvaldızı başkasına batırmamız icabeder. (Alkışlar) Mecliste, Hükü- metin kuruluşundan bu yana zaman zaman bu kürsü - üzüntü ile ifade edeyim, - bazı arkadaşlar tarafından kongre kürsüsü zannedilerek, memle- ketin içinde bulunduğu şartlar hiçbir surette he- saba katılmadan, siyasi yatırım yapmak maks- adıyla kullanılmış, gelişigüzel sözler sarf edil- miş ve konuşmalar bâzı gazetelerin malûm yazar- ları tarafından ele alınarak, Meclisin itibarını sarsmak gayretinde bulunulmuş ve Hükümet dai- ma tenkid edilmiş, memlekette umumi bir huzur- suzlığa sebebiyet verilmiştir. Şu halde Meclis ola-

rak, Meclisi teşkil eden milletvekilleri olarak, bu kürsüde ettiğimiz yemine sadakatle, memleketin içinde bulunduğu şartlara göre hareket etmek ve millî menfaatleri her şeyden evvel gözetmek mec- buriyetindeyiz.

Muhterem Alican arkadaşımız, yine bir ko- nuşmalarında; çömlek devrinden, çömlek zihniye- tinden bahsettiler.

Arkadaşlar; zaman zaman, Hükümete yar- dımcı olmaktadırlar; muhalafet olarak anlayış gösteriyorlar. Fakat bu konuşmasını ona yakıştı- ramam, hangi çömlek devri, Sayın Alican hangi kasandaki altından bahsediyorsun? Bunu dışarda vatandaşlar yanlış anlamaktadırlar. «Başa gelen İsmet Paşa, Hazine altınla dolu iken bizden yeni vergilerle para istemektedir.» demektedirler. Bundan millet olarak hepimiz zarar görürüz. Şu halde, böyle küçük meselelerin peşinde koşacağımız, memleketin yüksek menfaatlerini her şeyin üstünde tutmayı hepimizin bilmesi icabeder, muhterem arkadaşlarım. (Gürültüler).

AHMET OĞUZ (İstanbul) — Vatandaşın elinde 1 500 ton altın vardır.

AHMET ÜSTÜN (Devamla) — Evet, Ah- met Bey, o altının piyasaya intikali Meclisin mil- lete güven sağlamasıyla mümkündür. Biz bunu yapabiliyor muyuz?

BAŞKAN — Arkadaşlar, müdahale etmeyin, devam buyurun, efendim.

AHMET ÜSTÜN (Devamla) — Şimdi, yine iktisatçı kıymetli bir hocamız burada konuşur- ken, Devlet Plânlama Dairesine çattı. (Gürültü- ler).

BAŞKAN — Gürültüyü bırakınız efendim, hatip, konuşmasına devam etsin.

AHMET ÜSTÜN (Devamla) — Yine bir ik- tisatçı, kıymetli hocamız, burada konuşurken, Devlet Plânlama Teşkilâtını o kadar küçümser şekilde ifade kullandılar ki, hakikaten üzül- düm.

Sevgili arkadaşlarım; bu müessese o kadar küçükse senelerden beri kapılarına gittiğimiz, ricalarda bulunduğumuz halde temin edemedi- ğimiz dış yardımı nasıl temin ettik? Bu yardım meselesini, bu teşkilât sayesinde, onun emeği ve Hükümetin bir plân ve programa sahibolması sayesinde altı ayda suyun yüzüne çıkardık. Bu- günlerde de bu mevzularda müzakere halinde- yiz. Onun için, arkadaşlarımın, bilhassa tecrü-

besi olan, iktisadi durumumuzu çok iyi bilmesi icabeden arkadaşlarımızın daha iyi takdir etmeleri ve biraz daha ölçülü konuşmaları lâzımdır.

Sevgili arkadaşlarım, bugün sıkıntılardan şikâyet eden arkadaşlara şunu hatırlatmak isterim. 600 milyon dolâr karşılığı ithalâta ihtiyacı olan ve bu ihtiyacını 300 milyon dolârlık ihracat ile karşılamaya mecbur bulunan memleketimiz ihracatının % 50 nisbetindeki miktarını geçmiş devirlerin borç taksitine tahsis ederse burada hangi refahtan bahsedilir? Şu halde, elimizi vicdanımıza koyalım. Memleketin iktisadi, sosyal ve siyasi şartlarını gözetelim. El birliği ile bunun çarelerini bulalım.

Bugün hakikaten bu istikamette arkadaşlarımızın büyük bir anlayış içinde titizlikle konuşuklarını görmekle memnuniyet duydum. Bir milletvekili arkadaşınız olarak, bundan güven duymaktayım. İşsizlik mevzuunu, Meclis olarak partiler üstü bir mesele halinde ele alırsak mutabakata varırız. Sayın Ahmet Oğuz ve Sayın Alican arkadaşlarımızın da buyurdukları gibi, eğer biz Meclis olarak bu millete güven verebilirsek, Hükümetin icraatını desteklersek, parti endişeleri dışında kalırsak halledemeyeceğimiz bir dâva yoktur, milletin de katlanamayacağı fedakârlık yoktur. Kendileriyle beraberim.

Muhterem arkadaşlarım, işsizlik mevzuunda Hükümet bazı tedbirler almış, burada izah ettiler. Elbette ki bunlar faydalı neticeler verecektir. Ama, artan nüfusumuz karşısında bu tedbirler kâfi gelemeyecektir. Bilhassa zirai sahada büyük yatırımlar yapmak, daha gayretli çalışmak mecburiyetindeyiz. Bu seneki bütçemizin kifayetsizliği dolayısıyla zirai sahadaki yatırımlarımız bu yıl için arzu edilen miktarda değildir. Meclis olarak, halen vazife başında bulunan Hükümet olarak, bu hususu da dikkate almak suretiyle zirai yatırıma önem vermek ve zirai mahsullerin değerini, maliyet fiyatlarını göz önünde bulundurmak suretiyle tesbit etmek, işsizlik bakımından bir hal çaresidir.

Hürmetlerimle.

BÂŞKAN — Reşit Ülker,

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Çok muhterem arkadaşlarım; mevzu gerçekten enine boyuna konuşulmuş bulunuyor. Yalnız, bir İstanbul Milletvekili olarak kendi görüşümü ifade etmek isterim.

Hakikaten bu genel görüşme, Hükümet tarafından dikkatle takibedilmektedir ve ben şahsan Hükümetin bundan pek çok mâna çıkaracağını hissetmekteyim. İşsizlik meselesinde birçok arkadaşlarımız tarafından, Meclisin kapısına kadar geldi, şeklinde sözler kullanıldı. Herkes istediği tâbiri kullanmakta hürdür. Yalnız her memlekette muayyen miktarda bir işsiz kütlesinin daima bulunduğu ilmî bir hakikattir. Şimdi Meclisin Kütüphanesinde İngiltere Devletinin çıkardığı resmî istatistiklerde gördüğüme göre bölge bölge % 2, % 3, % 4 nisbetinde bölgelere göre değişen bir işsizlik miktarı olduğu gözükmektedir. Binaenaleyh cemiyette daima muayyen bir miktarda hastalık haline gelmiyecek bir işsizlik bulunabilir. Acaba bizdeki işsizlik ne vaziyettedir? Sayın Alican bunu gayet açık ifade ettiler. Elimizde bir istatistik mevcut değildir. Bugün, bütün konuşmalarımız nihayet şahsi ve mahallî intibalarımızın, amprik intibalarımızın tahminlerimizin bir neticesi olarak kalmaktadır. Bu bakımdan meselenin üzerinde Çalışma Bakanlığının dikkatle durması lâzımgelir. Gerçi İstatistik Kanunu Meclisten çıktı ama, esas işsiz kütlesi yine de maalesef, nedense Devletin resmî işsizlikle meşgul bürolarına gitmez. Her şehirde işçi kahveleri vardır, işçi pazarları vardır. Sabah saat altıbuçuk-yedi aralarında bu kahvelerde işsizlerin meveudu gözükür. Bilhassa sondaj usulü ile Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük şehirlere memurlar tâyin etmek suretiyle, sondalar yaptırılıp aşağı-yukarı gerçek işsizlik rakamları elde edilebilir. Bunu burada belirtmeyi bir vazife biliyorum.

Arkadaşlar, Sayın Çalışma Bakanı ifade ettiler : Bizde iki türlü işsizlik var. Meselâ içinde yaşadığımız İstanbul ve Ankara'da, bilhassa İstanbul'da birçok fabrikalar vardır. Bu fabrikaların civarında bütün hayatını, çoluk çoğuğu ile birlikte bu fabrikalara vermiş insanlar vardır. Bunlar gerçek işçidir. Bunlar işsiz kaldıkları zaman gerçek işsizdirler.

Bir de bunların yanında Türkiye'nin asıl meselesi olan, köyünde mahsul az olduğu zaman, parası yetmediği zaman, vergi vermek, evlenmek nişanlanmak icabettiği zaman, sırtına sila yastığını vurup şehre gelen asıl Türk köylüsü vardır.

Muhterem arkadaşlar; işte asıl dâva buradadır. Sayın Çalışma Bakanı, şu anda kürsüye gel-

se de «500 000 işçiye iş buldum» dese, ben emim ki yarın üç milyon kişi Anadolu'dan kalkıp Ankara'ya gelecektir. Ben pek sayın bir âzadan dinledim. Evimde misafirimle konuşurken, piyasa kıpırdadı, çimento bollaştı dediğim zaman, yanımızda çalışan köylü kadını bunu duyunca, aman beyim, kardeşime yazayım, diye söyledi. Kardeşine yazacak, şehirde iş açıldı diye haber verecek. Binaenaleyh, Türkiye'deki büyük işsizliği kaldırmanın çaresi asıl bu noktaya yönelmekle olur. Muhterem arkadaşlar, bunun için de bir panaroma çizmek lâzım.

1. — Türkiye'nin durumu nedir? Türkiye, muazzam, oniki milyar civarında olan bir dış borcun ağır, ezici, mahvedici baskısı altındadır. Her yıl bir milyardan fazla Türk Lirası ve ihracatımızın üçte biri - rakamlarla vaktinizi almak istemiyorum - bu borce tahsis edilmek mecburiyetindedir.

Bugünkü feci vaziyetin kaynağı budur. Bunun yanında yılda üçyüzbin nüfus artmaktadır arkadaşlar. (sekizyüzbin, sesleri) 750 000 artmaktadır. Bunların yeter surette geçimlerini sağlamak için bir de birbuçuk milyar civarında dışarıdan ithalat yapmak, yatırım yapmak zorundayız. Yani çıkmaz bir durum içindeyiz. Bunun yanında nizam altında olmıyan teşkilatsız bir sermaye piyasası, ihracatın düşüklüğü, işsizliğe rağmen kaliteli işçinin yokluğu, geniş bir tembellik, standart ve kalite kontrolünün olmayışı gibi esaslar ve bütün arkadaşlarımızın üzerinde ittifakla durduğu piyasayı sarsan, iç ve dış yatırım imkânlarını güçleştiren güvensizlik vardır. Bunun çaresi? Arkadaşlar, bunun çaresi yatırımdır. Hükümet programında birinci derecede çare olarak yatırım görülmüştür. Buna, Meclis olarak güven oyu vererek katıldık. Birde bunların hepsinin başında, biraz evvel sayın arkadaşımın okuduğu ve Atatürk'ün Nutkunda yer alan «plânlama» meselesi vardır ki, bu plânlama memleketimize getirilmiştir. Türkiye bir plânlamanın içrisine sokulmuştur. Türkiye'ye gelen bütün mütehassıslar ve dünyanın en ehliyetli iktisatçıları plânlarımızı övmektedir. Tedbir olarak plân ve yatırım vardır. Plânlama hakikaten büyük bir eserdir. Plânlama dairesini kurmak ve onu işletmek bakımından bunu yapanlar daima hayırla yad edilecektir.

Şimdi, köy meselesine gelince : Köylüyü işsizlikten kurtarmanın bir çaresi vardır. Hükümetin bunun üzerine eğilmesi zaruridir. Bu çare de zirai yatırımdır. Bu çare aynı zamanda hububat fiyatlarının, mahsul fiyatlarının gerçeğe uydurulmasıdır, arkadaşlar. Hepsinden mühim, hepsinden üstün, en sağlam işsizliği önleyecek tedbir budur. Fiyatlar dün olduğu için Türk köylüsü istekli ekim yapmamaktadır. İstekli ekim yapmamak demek, iş gücünün tarladan çıkıp başka istikâmetlere gitmesi demektir. Binaenaleyh, eğer biz Türk ekonomisinde, esas karakteri ziraat olan Türk ekonomisinde, işsizliği gidermek istiyorsak, mutlaka bu fiyatlar üzerine eğilmek zorundayız. Bunu yapmazsak, er geç yine bu noktaya geleceğiz. Ayrıca, bunun yanında toprak reformu vardır. Çiftiyi topraklandırma meselesi, cesaretle ele alınmalıdır. Süratle getirilmesi ve üzerinde önceliksiz ve ivediliksiz bir şekilde konuşulması ve o şekilde çıkarılması lâzımgelen büyük bir kanunumuzdur.

Buna parmak basanlar ki, başta Atatürk'tür; onu arkasından takibedenler olmuştur; Türkiye'de 1920 den beri toprak dâvası vardır. Atatürk'ün kafasında ve kalbindeki bu dâvayı daha fazla geciktirmeden derhal ele almak lâzımdır. Bunun yanında arazi spekülasyonunu da önlemek lâzımdır. Bu büyük bir problemidir. Fakat, bizden evvel, bunu 1 - 1,5 asır evvel halletmiş milletlerin sayısı pek çoktur. Bunun yanında güvensizliğin kaldırılması meselesi vardır. Bu da Büyük Millet Meclisinin sorumlu olduğu, bizlerin sorumlu olduğumuz bir meseledir. İnşallah elbirliği ile bunu da kaldırırız. Yine bu «güvensizlik» kelimesi içinde Sayın Maliye Bakanımızın yer yer beyanları vardır. Bâzı kitleler üzerinde memnuniyet uyandıran, diğer taraftan bilhassa sermaye piyasasında, iş adamlarında endişe uyandıran samimî beyanları vardır. Bu beyanları normal bir mecraya koymak zarureti gelip çatmıştır.

Muhterem arkadaşlarım; ben sözlerime son verirken, tekrar tekrar şu noktaya temas etmek isterim. Eğer Hükümet, köylünün mahsul fiyatlarına hakiki değerini vermeyecek olursa, bu meseleyi ciddî ve ilmî bir şekilde tetkik edip gereğini yapmıyacak olursa, ne kadar yatırım yaparsak yapalım, tedbir alırsak ala-

lm, ne kadar güven yaratırsak yaratalım, bu büyük işsizliği önlememize imkân olamayacaktır.

Beni sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ederim. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Cihat Bilgehan, yoklar..

Tahsin Türkay yok.

Kâzım Arar, yok.

Ali Cüceoğlu, yok.

Kadir Eroğan, buyurun.

KADİR EROĞAN (Urfa) — Sayın Başkan, çok muhterem arkadaşlarım, günlerdenberi işsizlik konusu üzerinde bu sahada saçını başını ağartmış ilim adamı muhterem arkadaşlarımız, siyaset adamlarımız hakikaten, muhalefet de dâhil, büyük bir olgunluk içinde konuyu enine, boyuna saatlerce ve günlere arz ve izah ettiler. Buna mukabil muhterem Hükümet üyeleri de bu kürsüden, kendi noktai nazarlarını, yine ilmin ışığı altında, istatistikî malûmata dayanarak bütçe tatbikatı yönünden, Devlet Plânlama Dairesinin plân ve projelerine istinaden, dost ve mütefiklerimizin görüşlerini de ona eklemek suretiyle izah ettiler.

Muhterem Hükümet âzası arkadaşlarımızın, izahlarını dinlerken, bana âdeta öyle geldi ki, kapımıza kadar gelen binlerce işsiz insan, işsiz oldukları için feryada değil de, vaktiyle işsiz oldukları ve Hükümet kendilerine iş buldukları için sanki teşekkür gelmişler. Muhterem arkadaşlarımız; bu konunun yani işsizliğin elbette iki yönü vardır. Birincisi zamana, ilme, tecrübeye, eldeki imkânlarla ve bu imkânları tatbik edecek olan Hükümet kudretine bağlı unsurlardır. Ama, bugün bizi alâkadar eden, Hükümeti alâkadar eden konu; buraya kadar gelmiş olan binlerce işsiz vatandaşın âcilen iş bulmaktır. «Yoksa biz, Hükümeti ve Meclisi alkışlamakla açların karnına bir lokma ekme indiremeyiz». Bendeniz idareciyim. Günün müstacel idari ve iktisadi hâdiselerini, aynı hassasiyette ve ciddiyetle ele alıp derhal kıymetlendirme çareleriyle tedbirlerini birlikte karara bağlamaya alışmış bir insanım. Biz diyoruz ki, Meclis kapısına kadar dayanmış çok ciddi bir işsizlik var. Hükümet diyor ki, «Telâş edilecek hiçbir şey yoktur. Bunlar sağdan, soldan derlenmiş insanlardır. Bu sene Ankara'da daha çok inşaata ruhsat verilmiştir. Bunlar haddi zatın-

da işsiz insanlar da değildir.» İşte mühim olan cihet hakikaten hâdisenin bu şekilde olup olmadığının bilinmesi ve bunun sarahaten Hükümet tarafından beyan ve tesbitidir.

Dün Muhterem Fethi Çelikbaş arkadaşşıma bir sual tevecih ettim. «Hakikaten bugün ciddi ve müstacel bir işsizlik var mıdır, varsa bunun ciddi ve müessir neticeleri neler olabilir, Hükümet bu hususta ne tedbir almıştır?» Politikada bizlerden çok pışkin ve kurt olan Çelikbaş hemen; «Çalışma Bakanı izahat verdi bu hususta; her halde yoktunuz Kadri Bey» dedi. Hakikaten kısa bir zaman için dışarı çıkmıştım, belki de hata ederim diye «yoktum» dedim.

Muhterem arkadaşlarım; sonradan zabıtları tetkik ettim, Çalışma Bakanının konuşmalarının hiçbir yerinde, «memlekette şu anda Hükümet kaplarına gelmiş veya gelmek üzere olan şu kadar işsiz vatandaş vardır, bunlardan şu kadarına şu şekilde iş gösterdik, şu kadarını falan yere sevk ettik veya edeceğiz» diye hiçbir sarahate raslamadım. Eğer bu hususları lütfederlerse aydınlanmış oluruz ve endişelerimiz de zâil olur.

Kaldı ki, muhterem arkadaşlarım, ben iki gazeteden gayet kısa iki cümle okuyacağım.

12 tarihli Son Havadis gazetesi; «Türk İş Bölge Temsilcilerinin sert demeci. Gerekli tedbirler alınmazsa mesuliyet işçilerin değildir.»

İsmail Toprak, «yatırımlara süratle başlanmazsa, iş sahası gelişemezse millî bir felâketin içine düşeceğiz,» dedi. Diğer bir cümle:

«Biz kendimizi Hükümetten daha kuvvetli görüyoruz. 24 saat içinde Hükümet gereken tedbirleri alıp işsizliği önleyemezse bundan doğacak mesuliyetleri kabul etmiyeceğimizi umumi efkâra arz etmek isteriz.»

Bu resmî bir tebliğ muhterem beyefendiler.

Diğer bir gazete 22 tarihli Milliyet :

«(İşçiler Hükümete 10 gün mühlet verdi.) (İşsizliğe çare bulacak çalışmalara başlanmazsa, 150 bin işçi yalınayak yürüyüş yapacak.) (Ege Bölgesi işçileri Hükümete bir muhtıra göndererek, 10 gün içinde, işsizliğe çare bulacak çalışmalara başlanmadığı takdirde, yalınayak yürüyüş yaparak, Kabineyi istifaya davet edeceklerini söylemişlerdir.)» (Sağdan: Okuduk okuduk sesleri) (Okuduk bunları, sesleri). Evet muhterem arkadaşlarım, ben de sizler gibi okudum bir farkla, hissettiğim endişeleri Yüksek Heyetinize arz ediyorum. Hiçbir zaman kasdı âcizanem, memleketin

ve vatandaşın içinde bulunduğu fena şartları kamçulamak değil, bertaraf etmesi için muvaffak olmasını canü gönülden arzu ettiğim, muhterem Hükümeti ve Hükümet âzalarını yersiz tenkid etmek ve lâfla onları müşkül duruma sokmak değil, ciddiyetle ve cesaretle vazifeye sevk ve fiiliyatla neticeyi istihsale teşviktir.

Ben tok sözlü bir insanım. Benim parti telâkimi herkes bilir. Siz muhterem arkadaşlarım da öğrenmiş bulunuyorlar. Ben her şeyi, Muhterem Meclisi dahi, Milletimin refahı, saadeti için bir vasıta telâkki ederim.

Bendeniz, düşündüklerimi hiç çekinmeden samimiyetle arz edeceğim. Muhterem Hükümeti çok mühim bir noktada ikaz edeceğim:

Dün 27 Mayıs'a tekaddüm eden günlerde Harb Okulunun yürüyüşü nasıl zamanın iktidarını ve Meclisini ikaz etmeye kâfi gelmemişse ve on yıllık mâziye, tecrübe ve bunca hizmete rağmen başına o âkibet gelmiş ise, bu hareketi ondan yüz kere mânalı, bin kere daha tehlikeli görmekteyim. Çünkü, o günkü hareketin yine bu muazzam çatıyı açmak kararı önceden verilmiş olduğu bugün sabit ama bu hareketin önü alınmazsa Allah göstermesin nerede biteceğini kimse kestiremez. Bir darımsel vardır. «Yiğit aç ölür, açlığını bildirmez». Hele o halde feryat sebeplerini ciddiyetle aramak, üzerinde durmak lâzımdır. 100 - 150 bin işçi yürüyecek deniyor. Dün ihtilâli yapanlar, bu muazzam çatıyı açmakla programlarını, eserlerini bu millete verdiler. Ama sokakta başlayan bu hareketlerin nerede biteceğini kestirmek kolay değildir. Ben öyle umarım ki, Başbakan şöyle desin: «Çalışma Vekili ve Dahiliye Vekili, gelin buraya. Gidin işçilerin ve işsizlerin içine.» Polisin verdiği rapor, sendikaların verdiği rapor beni alâkadar etmez.

Hakiki dert ve yara nerededir? Bu sızlanma nereden geliyor? Dertli ve aç insanları dinliyelim. Ben burada kalkıpta işsizlik şunun eseridir, bunun eseridir dediğim zaman bir fayda yaratamam. Mevudolan ıstırapın giderilmesi için hakiki çarelerini düşünürüm. Ben umardım ki, Başbakanlık vilâyetlere bir tamim gönderir, hakiki şekilde işsizliği tesbit etmesi için valileri memur eder, valiler de bu tamim üzerine hakiki işsizliği tesbit eder. Böylece işsizlikten kıvranan çoluk ve çocuğuna ekmek getiremediği için ıstırap duyan insanların mevcudu nedir? Bunlar tesbit edilir, çare ve tedbirleri de ona göre ele alınır.

İşsizliği ele alıp 3,5 milyon gizli ziraat işsizliği vardır diye yangına körükle gitmesini de yersiz bulurum. Bu müstacel ve tehlikeli konu değildir. Mühim ve müstacel olan kapıya dayanan işsizliktir.

Aziz arkadaşlarım, cesaretle itiraf ve ifade etmeliyiz ki, Devletin düzeni sarsılmıştır. Siyasi, iktisadi ve içtimai sahada bir zelzele geçirilmiştir. Bütün çabamız, onu mahrekine oturtmak içindir. Bunun çareleri vardır ve açıktır. Hakikatleri olduğu gibi ifade edelim. Milletten büyük değiliz, Allah'tan hâşa hiç büyük değiliz. O halde millet namına iş görürken millet namına vebal taşıırken kimden korkuyoruz, neden çekiyoruz?

Niçin Hükümet olarak, Parlâmento olarak hâdiselere cesaretle el koyamıyoruz? Niçin demiyoruz ki, işsizliğin önlenmesi için birinci şart ikinci bir ihtilâlin olmayacağını ilânla ve bunu otuz milyona inandırmakla başlar? Hükümet bunu açıkça ifade edip birinci iş olarak neden ele almıyor?

Ey Muhterem Başvekil, ey İsmet Paşa sen demiyorsan ben bu millet kürsüsünden açıkça ilân edeyim ki, ikinci bir ihtilâl olmayacaktır, çünkü millet istemiyor. Piyasaya evvelâ bu emniyeti vermedikçe hiçbir ciddi iktisadi faaliyet beklenemez.

İkinci şart, bin bir çeşit tefsire yol açan ve sermayeyi ürküten servet beyannamelerini iade etmek lâzımdır.

Üçüncü şart ise, üç aydır tatbik sahasına konmuş bulunan Devlet bütçesindeki yatırımları süratle ve cesaretle tatbik mevkiine koymak olmalıdır. Hele bu maçta Maliye Vekilimizin hatalarına gelince : Mübarek her konuşmasında piyasayı nasıl alt üst etmek lâzımsa öyle hareket ediyor. Merhum Hasan Saka, «Vergide esas, kazı bağırtsadan yolmak» derdi. Maliye Vekili her hangi malî bir mevzuda daha vergiye gitmeden kazın kanadını ayırıyor, da farkında değil.

Maliye Vekili az ve bilhassa çok dikkatli konuşmalı ve elinde şüphe kozunu hemen hiç kullanmamalıdır. Hükümet de, Maliye Vekâleti de servet beyannamelerinde ayak diremesin. İlerde zengin olsunlar, yüzde 80 vergilerini alalım. Varlık Vergisi çıkacak diye paralar tamamen çekilmiş. Misal arz edeyim, Ankara'daki arkadaşlar varsa belki tahmin ederler.

Çok muhterem arkadaşlarım, birkaç ay evveldi, bir musevi vatandaş Ankara tüccarların-

dan tanınmış bir tüccarın misafiri olarak evine gelmiştir. (Galiba Koalisyon Hükümetinin, ilk aylarında), büyük bir iş yapmaya karar vermişler. Gazeteleri okuyan musevi vatandaş bu işi yapmaktan vaz geçmiş olduğunu bildirmiş. Hayrola demişler, o da «vallahı bilmem yine İsmet Paşayı çağırmışlar, galiba bir askerî toplantı yapılacaktı». Halbuki aslında normal bir askerî tatbikat için Muhterem Başvekili Erkânı Harbiyeye davet etmişler. Zannedersen Brifink tatbikatı için olacak. Bakınız bu kadar normal bir hâdise ve havadis bile büyük bir teşebbüsü durduruyor. O halde yarın acaba ne olacaktır endişesi bâki kaldıkça piyasadan bir şey beklemiyelim. O halde bütün vebal ve günah Parlâmentonundur muhterem arkadaşlar, Hükümetin olmaz. Dün eğer bir iktidar, bunca hizmetine ve mazarisine rağmen bilinen akibete mâruz kalmışsa, bunun sebebi zamanında inmesini bilmiyen bir Hükümet ve onu zamanında indirmesini bilmiyen bir Parlâmentodur. Ben şimdi, Hükümet inisin demiyorum. Hükümeti hep birlikte destekliyelim, muvaffak olsun. Fakat muhterem arkadaşlarım Hükümetin en büyük kusuru, kulağını millete çevirmemesidir. Kulağını milletin kulağına, kalbini milletin kalbine ve midesini milletin midesine uyduramıyor. Hikmeti Hükümet mefhumunun hâlâ yaşadığı kanaatindedir. Vaktiyle, «millet açsa, ot yesin» diye bir ferman çıksa idi belki ferman böyle buyurmuştur, belki bunda da bir hikmet vardır» diye vatandaş yok bugün. 15 yıl bu vatandaşın ayağına gidildi: «Aman ha-e emmi, emir irade senin, bundan sonra sen emredeceksin, biz yapacağız. Sen ne istersen o olacaktır. Sen nasıl beğenirsen onu yapacağız» dendi. Onbeş senelik tatbikatiyle anladı ki, her kuvvet kendisindedir. Bir çömlek yoğurt, birkaç yumurta, bir kuzu ile onbaşının yanına gitmek zamanı çoktan geçti. Vatandaş, kaymakamı, valiyi kendisine en yakın dost gördü. Binaenaleyh bu devreden sonra illâ Hükümetin dediği doğrudur. Projeler, istatistikler, plânlar böyle söylüyor, ortada açlık yok, telâş edecek bir şey yok, dersek bir gün bu ayaklananların önüne geçemeyiz.

Aziz arkadaşlarım, samimiyetle istirham ediyorum: Hükümet bu işsizleri ciddiyetle tesbit edip ehemmiyetle tedbirlerini almazsa Devlet ve millet bünyesinde derin yaralar açar ve telâfisi imkânsız hale gelir. Bendenize göre yukarda

arz ettiğimiz tedbirler derhal alınmalı ve bunlara ilâveten müstacelen müracaat edilecek hususlar da gözden ve elden kaçırılmamalıdır.

Meselâ bendenize göre müstacel tedbirlerin başında Nafia hizmetleri gelebilir. Bir Nafia Vekili dahi, bendenizin kanaatine göre, günlerden beri konuştuğumuz hâdiseye devâ olabilir. Bu da çok kolaydır. Farz ediniz ki, 100 bin işsiz vardır, bir yüz bin daha farz ediniz, ücretleri onar liradan günde iki milyon lira eder, ayda altmış milyon. Beş ayda üçyüz milyon lira eder. Bu çok zor olabilir, belki bütçede değişiklik yapılması mümkün bulunmuyabilir. Yüzmilyonlarca lira tahsisatı olan Karayolları, Devlet Su İşleri vardır. Bu dairelerin emaneten yaptırdığı ve yine makina ile yaptıracığı yüz milyonlarca liralık işlerinde on binlerce işsiz vatandaşa iş verebilir.

Geriye çekeceği makinaları köy yollarına verebileceği gibi bakıma dahi alır. Ve ortada hiçbir kayıp ve kanunsuzluk da olmaz.

Demiyorum ki, modern makinalı inşaattan vazgeçelim, kazmayı küreği ikame edelim. Ama bugünkü şu muazzam işsizliği önlemek için muvakkat bir tedbir olarak teklif ediyorum. Bu Amerika'da bir zamanlar böyle olmuştur. Bir taraftan kanallar açtırılmış diğer taraftan kapatılmıştır.

Eğer, ortada işsizlik mevzuu diye bir şey yoksa ve bu bir tehlike arz etmiyorsa, ve bunlar yalan, uydurma gazete havadisi ise (ki, ben yalan diyemem, elimde vesika yok) Hükümet vesikaları ile çıksın ortaya, ispat etsin, «hiçbir tehlike yoktur.» desin, biz de müsterih olalım.

Hükümet sarsıla sarsıla zayıflamıştır, ona destek olmamız gerekir. Her gün makamından içeri giren Vekil, zannetmeyin ki, huzur içinde çalışmakta, salâhiyetli zatlar tarafından getirilen mühim işlere, memleket işlerine ait evraklara huzur içinde imza atmaktadır. Hükümette huzursuzluk olursa, Devlet işleri kökünden sarsılır. İcraat bakımından hiçbir âmir mesuliyet kabul etmiyor aziz arkadaşlarım. Herkes mesuliyetten kaçıyor. «Nemelâzım» diyor ve işler yüzüstü duruyor. Biliyor ki günün birinde her hangi bir Devlet işine 10 neu dereceden imza koyanlar hapiste çürüyor. Öbür taraftan bizatihi mesul olan elini kolunu sallıya sallıya serbest geziyor. Bütün bunlar işsizliğe tesir ediyor. Elbette işsizlik tek ta-

raflı değildir. Buna bir itirazım yok. Bugün aktüel olan, hayati ehemmiyet arz eden, işsizliğe hemen bir çare bulmaktır. Tanrı göstermesin, Türk Milletinin şuuruna yakıştıramam, hele hele münevver olmıyan insanların sağduyularına çok çok eminim, bir tehlike olmaz ama Hükümet yine de çok uyanık olmalıdır. İhmaller rejimi dahi tehlikeye götürebilir. Te-tikte durmak lâzımdır. İstirham ediyorum, tek-rar tekrar büyük işlerin içerisine cesaretle gir-mek lâzımdır. Hükümet olarak konuya büyük ehemmiyet vermek lâzımdır. Eğer Hükümet olarak milletvekillerinin sorgusundan bizar ol-muşlarsa çıkar derler ki; arkadaşlar bize üç ay için şöyle bir rahatlık verin, bırakın da programımızda ne ilân etmişsek onu tahakkuk ettirmeye imkân bulalım. Hükümet olarak mil-letin sesine kulak verilmiyor. Bizzat mesul olan Bakanlar işsizlerin içine gitsin, Dahiliye Vekili başta olmak üzere. Belki, «Dahiliye Ve-kilinin ne alâkası vardır?» denir. Dahiliye Ve-kâleti nâzım bir Vekâlettir. Dahiliye Vekili huzur ve sükûndan sorumludur. Huzuru, sükû-nu hazardsa o sağlamakla mükelleftir. Git-sin, birlikte konuyu tetkik etsin, raporlarını hazırlasın, gelsin. Büyük Meclise desin ki; «Arkadaşlar rakam olarak, vesika olarak iş-sizlik budur, tatbikat olarak bütçemizdeki im-

kân budur, aldığımız idari tedbirler de bu-dur.» desin, memleket hiçolmazsa bu yönden biraz huzura kavuşsun.

Hepinizi hürmetle selâmlarım.

BASKAN — Efendim, görüşmenin gelecek oturuma bırakılması hakkında bir takrir vardır, okutuyorum.

ARİF ERTUNÇA (İzmir) — Efendim, ma-lûmaten rica ediyorum, acaba, kaç kişi kalmış.

BASKAN — Arz edeyim efendim, sırada 17 kişi var.

Takrir okutuyorum.

Meclis Yüksek Başkanlığına

Çok mühim bir konu olan işsizliğin müza-keresinin ekseriyetin bulunmaması dolayısıyla önümüzdeki oturumda müzakeresini arz ve tek-lif ederiz.

İçel

Adana

Ihsan Önal

Mehmet Geçioğlu

BASKAN — Takriri reylerinize arz ediy-o-rum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Ka-bul edilmiştir.

25 Mayıs 1962 Cuma günü saat 15 te top-lanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 19,45

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — *Edirne Milletvekili Talât Asal'ın, Yu-nanlılarla müsterek olan Meriç nehrinin bir ayağının Yunanlılar tarafından zamanından ev-vel kapatılmasından dolayı zarar görenlere za-rarlarının tazmininin düşünülüp düşünülmedi-ğine dair Başbakan'dan sorusuna, Bayındırlık Bakanı Emin Paksüt'ün yazılı cevabı (7/83)*

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

1960 yılı Ağustos ayı içinde Edirne ili İp-sala ilçesinin, Çatal mevkiinde, Yunanlılarla müsterek olan Meriç nehrinin bir ayağının Yu-nanlılar tarafından, anlaşmalara aykırı olarak,

zamanından evvel kapatılmasından dolayı neh-rin suları çeltik ekili araziye istilâ etmiştir. Bu yüzden kemale ermiş bulunan mahsul mahvol-muştur. Vatandaşların zararları yekûnu resmî kayıtlara göre bir milyon liranın üstündedir.

Keşide edilen ihtarnamelere verilen resmî ce-vaplarda kusurun Yunanistan Hükümetine aid-olduğu zararın tazmini için temas edildiği ve son defa da Bayındırlık Bakanlığının 16.1.1961 tarihli dosya : 110,01 kayıt 274 sayılı yazıları ile konunun Başkanlığa arz olunduğu bildiril-miş bulunduğu eihetle bahis mevzuu zararın taz-mini için hangi muamelelere tevessül edildiğinin

ve şekli ne olursa olsun zararın tazmininin düşünülüp düşünülmediğinin Başbakan tarafından lütfen yazılı olarak cevaplandırılmasına tavassut buyurulmasını derin saygılarımla rica ederim.

30 Mart 1962
Edirne Milletvekili
Talât Asal

T. C.

Bayındırlık Bakanlığı 18 . 5 . 1962
Hususi Kalem
Sayı : 100.6/186

KONU : Edirne Milletvekili Talât Asal'ın, yazılı soru önergesi.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 6 . 4 . 1962 tarih ve 7/83 - 1637/7449 sayı ile Başbakanlığa sunulan yazı.

Yunanlılarla müşterek olan Meriç nehrinin bir ayağının Yunanlılar tarafından zamanından evvel kapatılmasından dolayı zarar görenlere zararlarının tazmininin düşünülüp düşünülmediğine dair Edirne Milletvekili Sayın Talât Asal tarafından Başbakanlığa tevcih edilen yazılı soru önergesine cevabımız aşağıda arz edilmiştir.

Meriç nehri ıslahı Türk - Yunan Hükümetleri tarafından müştereken ele alınmış bir proje olup «Harza - Engineering» Şirketince hazırlanmış bulunan Meriç nehri Developman Planına göre yürütülmesi 17 - 19 Şubat 1955 tarihinde İstanbul'da Bakanlar toplantısında kararlaştırılmıştır.

Projenin maksadı uzun yıllardan beri Edirne - İpsala sahalarında nehrin taşkınlarından zarar gören arazinin korunmasıdır. Bu koruma olmadığı müddetçe İpsala ovasında yapılan çeltik ve diğer cins ziraat mahsulleri Meriç'ten gelecek taşkınların zararlarına mâruzdur. Bu zarar 1960 senesinde olduğu gibi hemen hemen her sene vâkı olmaktadır.

Bu sebeple Hükümet Meriç ıslah projesini ele alarak uzun zamandan beri tevali edegelmekte bulunan zararları önlemeyi kararlaştırmış ve böylece çiftçilere daimî bir yardım imkânını sağlamış bulunmaktadır.

Buna rağmen sözü edilen tehlikeyi göze alarak şimdiye kadar bu ovada ziraat yapılmakta

ve zaman zaman da mahsul zarara uğramaktadır.

1960 Eylül ve Ekim aylarında gelen sularla taşkına uğrıyan mıntıkalar nehrin normal taşkın sahası içinde bulunmaktadır.

Ancak meydana gelen taşkında Yunan Hükümetinin 1934 tarihli Türk - Elen İtilâfnamesine aykırı olarak ve Meriç nehri ıslahı projesi ile ilgili olmıyan Çatal mevkiindeki yatağı kapatma hareketinin de tesiri olabileceği tahmin edilerek bu tahminlere istinaden Yunan Hükümeti nezdinde teğebbüs yapılmıştır.

Ancak, Atina Büyük Elçiliğimizin cevabı kriptosunda sözü geçen zarar ve ziyanın Yunan Hükümetinden talebedilmesini 1934 Türk - Elen İtilâfnamesine tevfiikan Uzlaşma Komisyonu Kuruluna getirilmesi gerektiği, bu kurula Yunan Hükümeti tarafından da talepler getirileceği ve bu taleplerin Divanca muhik görülmesi halinde Türk Hükümetinin zararlı çıkacağı mütalâası ile zarar ve ziyan talebimizde ısrarda bu hususlar göz önünde tutulması tavsiye olunmaktadır.

Ayrıca taşkından zarar gören ilgililerin Danıştay nezdinde açtıkları dâva neticesi verilen 26 . 3 . 1962 tarihli karar «Dâvacı, çeltikliğinin sular altında kalması neticesi meydana gelen zarara, kanalın ve arazinin kod farklarına, durumuna göre dâvalı idarenin açmakta olduğu ferre küpurunun değil, hâdisе zamanında Meriç nehrinin her tarafında vukua gelen taşkınların sebebiyet verdiğinin ve bu duruma göre zarardan dolayı idareye atfı mümkün bir hizmet kusurunun mevcudolmadığının anlaşılmasına binaen dâvanın reddine» şeklinde neticelenmiş bulunmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Başbakan adına
Bayındırlık Bakanı
Emin Paksüt

2. — Aydın Milletvekili Mustafa Şükrü Koç'un, bir kısım memurların, Bakanlık arşivinde bulunan, dosyalarda mevcut malûmatı bâzı dergi ve gazetelere vererek yayınlattıklarının doğru olup olmadığına dair sorusuna Millî Eğitim Bakanı Hilmi İncesulu'nun yazılı cevabı (7/85)

31 . 3 . 1962

Millet Meclisi Başkanlığına
Aşağıdaki sorunun Millî Eğitim Bakanı ta-

rafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygıyla arz ve rica ederim.

Aydın Milletvekili

M. Şükrü Koç

1. Bir kısım Millî Eğitim Bakanlığı memurlarının, Bakanlık arşivlerinde mevcut dosya muhteviyatını bâzı dergi ve gazetelere vererek yayınlattıkları doğru mudur?

2. Türk Ocağı salonunda yapılan bâzı toplantılara katılan Bakanlık personelinin, bakanlığa ait bâzı tahkikat raporlarını okuttukları, üzerinde «Gizlidir» işareti bulunan raporların, «Köy enstitülerindeki komünizm faaliyetleri» ni tevsih için kullanıldığı doğru mudur?

3. Bakanlık gizli arşivlerinde saklanması gereken evrakı ifşa ve maksatlı şekilde kullanmaya çalışan bu memurlar hakkında her hangi bir işlem yapılması düşünülmekte midir?

Zata Mahsus

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı
Talim ve Terbiye Dairesi
Sayı : 974

21 . 5 . 1962

Özet : Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un yazılı soru önergesi.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Genel Sekreterlik, Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 7 Nisan 1962 gün ve 1665 - 7570 sayılı yazınız :

Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç'un, Bakanlığımız memurlarından bâzılarının, Bakanlık arşivlerindeki dosyalarda saklı evrak muhteviyatını ifşa edip etmediklerine dair yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Gereğini emirlerine arz ederim.

Millî Eğitim Bakanı
Hilmi İncesulu

Aydın Milletvekili Sayın M. Şükrü Koç'un soru önergesindeki hususlarla ilgili olarak yapılan inceleme sonucuna göre :

1. Bakanlığımız arşivlerindeki dosyalarda saklı evrak muhteviyatını bâzı dergi ve gazetelere açıklayarak yayınlamasını sağlayan,

2. 6 ve 7 Ocak 1962 günlerinde Türk Kültür Dernekleri Genel Merkezi salonlarında yapılan «Köy Enstitüleri» konulu açık oturumda ve

17, 20 Ocak 1962 günlerinde Türk Ocağı salonunda verilen konferanslarda gizli tahkikat raporlarını okuyan veya okutan Bakanlığımıza mensup her hangi bir memurun bulunmadığı,

Ancak, Bakanlığımız eski mensuplarından olup halen Vakıflar Genel Müdürlüğünde çalışmakta olan Ali Uygur'un, 20 Ocak 1962 günü Türk Ocağı salonunda verdiği konferansta ve 6, 7 Ocak 1962 tarihlerinde Türk Kültür Dernekleri Genel Merkezi salonlarında yapılan açık oturumda, Bakanlığımız İlk Öğretim Genel Müdürlüğünde ve Teftiş Kurulunda çalıştığı yıllarda şahidolduğu hâdiselere, muhakkik ve müfettiş olarak köy enstitülerinde yaptığı veya iştirak ettiği teftiş ve tahkikatlara ait raporların kendisinde bulunan üçüncü nüshalarına dayanarak konuştuğu ve bu raporlardan parçalar okuduğu anlaşılmıştır.

3. Halen Bakanlığımız mensubu olmıyan Ali Uygur hakkında Bakanlığımızca idari bir işlem yapılması mümkün görülemez, ancak bahis konusu konuşmalarından dolayı hakkında adli bir takibata tevessül edilip edilmediği Ankara Cumhuriyet Savcılığından sorulmuştur. Ankara Cumhuriyet Savcılığının 25 . 4 . 1962 gün ve 962/5131 sayılı gizli yazısında, Ali Uygur ile Necdet Sencar'ın, bu hususla ilgili olarak «savunmaları alınmış ve sonunda kovuşturmayı icabettirecek her hangi bir hal görülmiyerek takipsizlik kararı verilmiştir.» denilmektedir.

3. — *Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Antalya - İzmir arasındaki en kestirme Devlet yolunun bir an evvel ikmali için ne düşünüldüğüne dair sorusuna, Bayındırlık Bakanı Emin Paksüt'ün yazılı cevabı (7/91)*

9 . 4 . 1962

Yüksek Başkanlığa

Aşağıdaki sorumu Sayın Bayındırlık Bakanından yazılı olarak cevaplandırmasını delâletinizle saygı ile rica ederim.

Burdur Milletvekili
Mehmet Özbey

İzmir ile Antalya arasındaki 500 kilometrelik Devlet yolu zinciri halkası (Tefenni - Korkuteli) arasında kopmuştur. Tefenni - Korkuteli arasındaki 22 kilometre kadar bozuk olmasından bu yol bir türlü işleyememektedir. Bu Devlet yolunun ticari ve iktisadi ehemmiyetini ve trafik kesafeti-

ni takdir eden Karayolları teşkilâtı gereken önemi vermiş Korkuteli - Tefenni arasındaki Devlet yolu kısmına bugüne kadar bir milyona yakın para harcamış ise de Antalya'daki personelinin ağır sevk idaresi yüzünden bu azıcık yol senelerden beri bir türlü bitirilememiştir. Her sene tamamlanacağı vad edilen Antalya - İzmir arasındaki en kestirme bu Devlet yolu ne zaman bitirilecek kırık olan halka (Korkuteli - Tefenni) arası ne zaman bitirilecektir?

Korkuteli - Tefenni yolu için Antalya ve Burdur vilâyetlerine şimdiye kadar ne kadar para verilmiştir? Bu paralar tamamen sarf edilmiş midir? Edilmedi ise niçin edilmemiştir? Her sene bitirileceği va'dedilen bu yolun ikmali ne zaman olacaktır? İzmir - Antalya arasındaki bu en kestirme yol ne zaman bitirilerek trafiğe açılacaktır? 1962 yılı bütçesinde bu yol için ne kadar para ayrılacaktır? Bu paralar Antalya, Burdur vilâyet emrine mi verilecek yoksa Karayolları re'sen mi yapacaktır? Sayın Bakanımızın ifadeleri ve 1962 bütçe yılı bir toparlanma yılı olduğuna göre senelerdir başlanıp bir türlü bitirilemeyen bu 500 kilometrelik İzmir - Antalya Devlet yolunun arasında 30 kilometreye yakın ve çok az bu kısmın yapılarak derlenip toplanıp tamamlanması mümkün olabilecek midir? Bu yol bir kaza yolu değil, bir il yolu değil tamamen ve doğrudan doğruya Devlet yoludur. Ve Türkiye'deki en zengin eski eserlerin bulunduğu bölge yolu en turistik hayati bir yoldur. İzmir - Antalya arasındaki Türkiye'nin değil dünyanın en güzel yollarından birisi olan bu halka maalesef Korkuteli - Tefenni arasında kopmuştur. Çok cüzi ve pek az kısmı tezece ikmali ve hemen yapılması memleket nefine ve hayrına olacaktır. İzmir - Antalya arasındaki bu hayati ve en kestirme yolun bir an evvel ikmali için Sayın Bakanımız ne düşünümektedir yazı ile cevaplandırmalarını saygı ile rica ederim.

Bayındırlık Bakanlığı
Hususi Kalem Müdürlüğü
Sayı : 4625

12.5.1962

Konu : Burdur Milletvekili
Mehmet Özbey'in yazılı soru
önergesi

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 10.4.1962 gün ve 7-91/1756-7980 sayılı yazılarınız.

Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in Korkuteli - Tefenni yolu hakkındaki yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Bayındırlık Bakanı
Emin Paksüt

Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Korkuteli - Tefenni yolu hakkındaki yazılı soru önergesi aşağıda cevaplandırılmıştır.

1959 yılı sonuna kadar il yolu ağına dâhil bulunan Korkuteli - Tefenni yolu için her yıl Antalya ve Burdur illerine tahsisan ve programla ayrılan ve harcanan ödeneklerin yekûnu 2 737 800 lirayı bulmaktadır.

İl yolu olarak ele alınması gereken bâzı yolların çeşitli mülâhazalarla Karayolları İdaresine devri cihetine gidilmiş ve bu meyanda Korkuteli - Tefenni yolu da 1959 yılında Devlet yolları ağına dâhil edilmiştir. Ancak, Devlet bütçesinden Karayolları Genel Müdürlüğüne her yıl yeteri kadar ödenek verilmesi mümkün olmadığından 1960 ve 1961 yıllarında mezkûr yola ödenek ayrılmasına imkân bulunamamıştır.

Bununla beraber, hazırlanmakta olan beş yıllık Karayolları plânlamalarında, Antalya ve Burdur illeri için hayati önem taşıyan yolların da ele alınması cihetine gidilmiş ve bu arada mezkûr yolun plâna ithali imkânları üzerinde durulmuştur. Beş yıllık çalışma programı Devlet Plânlama Dairesinin tasdikından geçtiği takdirde, Korkuteli - Tefenni yolunun heyeti umumiyesinin en geç 1967 yılına kadar geçit yolu standardında tamamlanması mümkün olacaktır.

4. — Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in, Orta - Doğu Teknik Üniversitesine bağlı olarak açılacak fakültelerin adedine ve binalarının yapımına ne zaman başlanacağına dair sorusuna Millî Eğitim Bakanı Hilmi İncesulu'nun yazılı cevabı (7/97)

Yüksek Başkanlığa

Aşağıdaki sorunun Sayın Millî Eğitim Bakanından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygı ile rica ederim.

Burdur -Milletvekili
Mehmet Özbey

Orta - Doğu Teknik Üniversitesi için Konya yolu sağında (Karakursunlar, Yalıncak, Lodomlu) köylerinden 40 bin dönüme yakın yer sa-

tınalındığı söyleniyor. Şimdiye kadar ne miktar arazi alınmıştır, hepsinin parası verilmiş midir, verilemeyen miktar varsa hepsi ne zaman verilecektir?

Üniversite için burada kaç fakülte yapılacaktır, fakültelerin inşasına ne zaman başlanacak ve ne zaman bitirilecektir? Ve ilk defa hangi fakülteler başlanacaktır, inşası düşünülen fakülteler için ne miktar para ayrılmıştır? Halen Orta - Doğu Üniversitesinin hangi fakültesi ve şubeleri faaliyet halindedir? Daha ne kadar fakülte açılacaktır? Bu fakülteler; inşası düşünülen bu yerlere ne zaman yerleştirilecektir?

Orta - Doğu Teknik Üniversitesinde 17 ye yakın fakülte açılacağı, bunlardan Fen, Edebiyat, İdari İlimler, Mühendislik, Mimarlık fakültelerinin açıldığı ve diğerlerinin de tedricen açılacağı söylenmektedir. Hakikat ne merkezdedir? Ne kadar fakülte açılmıştır, daha ne kadar fakültelerin açılacağı düşünülmektedir? Halen faaliyette bulunan fakültelerde ne kadar talebe vardır, bunların kaç Türk ve kaç yabancıdır? Orta - Doğu Teknik Üniversitesi için şimdiye kadar Türkiye bütçesinden ne miktar sarfiyat yapılmıştır ve yabancı hükümetlerden ne miktar yardım alınmıştır? Bunların mecmu tutarı nedir? Bu fakültelerin ikmal inşaatı için yabancı devletlerden ne miktar yardım va'dinde bulunmuşlardır? Amerikalıların buraya 4 tane jeneratör verdiklerini ve Almanların da laboratuvarlarını vappacaklarını; Orta - Doğu Üniversitesinden Trabzon'da açılacak üniversiteye 8 milyon lira aktarılacağı söylenmektedir. Bunlar ne dereceye kadar doğrudur?

Şurada burada serpiştirme şeklinde tedrisat yapan bu fakültelerin inşasına ne zaman gecilecektir? Bu sorularımızın cevabını Sayın Millî Eğitim Bakanından yazılı olarak cevaplandırmasını saygı ile rica ederim.

T. C.

Millî Eğitim Bakanlığı
Tahim ve Terbiye Dairesi
Sayı : 975

21.5.1962

Özet : Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in yazılı soru önergesi

Millet Meclisi Başkanlığına
İlgi : Genel Sekreterlik, Kanunlar Müdürlü-

ğü ifadeli 18 Nisan 1962 tarih ve 7-97/1853-8408 sayılı yazınız :

Burdur Milletvekili Mehmet Özbey'in Orta - Doğu Teknik Üniversitesi binalarının inşası ve bu üniversiteye bağlı olarak açılacak fakülteler hakkındaki yazılı soru önergesinin cevabı ilişikte sunulmuştur.

Gereğini emirlerine arz ederim.

Hilmi İncesulu
Millî Eğitim Bakanı

1. Orta - Doğu Teknik Üniversitesi için 9315 dönümü Hazineden olmak üzere 40 436 dönüm arazi alınmıştır. Bunun 30 000 dönümü sahiplidir. 1 180 dönümü mülkiyet bakımından henüz dâvalıdır. Şahsa aidolan araziden 21 142 dönümü 18 178 585 lira ödenmek suretiyle tescil edilmiştir. Henüz tescilli tamamlanmayan şahsa ait arazi 5 187 dönüm olup mahkeme sonunda alınacak karara göre paraları ödenip tescili yapılacaktır. Bu arazinin 6 093 dönümü Karakusunlar, 11 955 dönümü Yalıncak, 3 627 dönümü Lodumlu köylerine aittir.

2. Bu sahada üniversitenin gelecekteki inşası da göz önünde tutularak ve ihtiyaç hasıl oldukça tevsi ve ilâveler yapılarak geliştirilmek üzere şimdilik, mimarlık, şehircilik ve plânlama bölümlerini ihtiva eden Mimarlık Fakültesi; inşaat, makina, elektrik, kimya, maden bölümlerini ihtiva eden Mühendislik Fakültesinin laboratuvarları; sosyal ilimler, matematik, fizik, teorik fizik, kimya, beşerî ilimler, eğitim bölümlerini ihtiva eden Fen ve Edebiyat Fakültesinin matematik, fizik, kimya bölümleri; 600 talebelik yurtlar ile kafeterya ve rektörlük binası; ayrıca bütün bu bina ve tesislere lüzumlu su, elektrik, havagazı, yol ve kanalizasyon isale ve tevzi şebekesi; merkezi ısı santrali ve pis su tasfiye tesisleri inşa edilecektir.

3. Bu inşaat programına 5 . 4 . 1962 tarihinde Mimarlık Fakültesinin, 11 . 4 . 1962 de yol ve kanalizasyon işlerinin, 25 . 4 . 1962 de Mühendislik Fakültesi laboratuvarlarının ihaleleriyle başlanmıştır. Diğer tesislerin ihaleleri de bu yıl içinde yapılacak ve hepsinin 1963 sonunda ikmaline çalışılacaktır. Üniversite bu tarihte yeni binalarına taşınmış olacaktır.

4. Bütün bu inşaat faaliyeti için bu yıl bütçemizde (29) milyon lira ayrılmıştır.

5. Üniversitemizin halen faaliyette bulunan fakülte ve bölümleri ile öğrenci sayılarını gösteren cetvel eklidir. Bu fakültelere ilâve olarak şimdilik başka bir fakülte düşünülmemekle beraber memleket ihtiyacına göre yeni fakülteler ilâvesi mümkündür.

6. Üniversitemiz için şimdiye kadar Devlet bütçesinden :

1957 de	4 055 444
1958 de	12 500 000
1959 da	13 500 000
1960 da	19 000 000
1961 de	24 000 000
1962 de	32 000 000

105 515 000

Lira tahsisat ayrılmıştır.

7. Üniversitemize şimdiye kadar yapılan dış yardımlar da :

1957 de	208 000
1958 de	757 200
1959 da	2 003 331
1960 da	2 504 000
1961 de	3 009 133
1962 de	8 762 500

17 244 164

Türk lirasıdır.

Bu yardımlar yabancı öğretim üyeleri, kitap, laboratuvar malzemesi ve başka memleketlerde yetiştirilen Türk öğretim üyelerinin masrafları için kullanılmakta olup inşaat için bugüne kadar bir yardım yapılmamıştır.

8. Üniversitemiz yeni sahasına bir an evvel intikal etmek için her imkândan istifadeye çalıştığı için Amerika'lılardan da, artık malzemelerinden, 7 jeneratör ve 10 otobüs istenmiştir.

9. Bütçemizin encümende müzakeresi sırasında 8 milyon liralık bir kısmının Karadeniz Üniversitesine verilmesi bahis konusu olmuş ise de, üniversitemizin inkişaf plânları ile bugünkü zaruri ihtiyaçları üzerinde verilen izahattan sonra bu istek encümence reddedilmiştir.

Beynelmillel taahhütlerimiz uyarınca bu yıl Orta - Doğu Teknik Üniversitesinin, en az 55 000 M² bina ve bunlarla ilgili su, elektrik v.s. işlerini ihaleye çıkarması gerekmektedir.

Bu yıl bütçeden tahsisat bu ihalelerin ancak bir kısmını karşılayabilecek durumdadır.

Binaenaleyh üniversite bütçesinden bir tenis yapmak mümkün olmadığı gibi, aksine üniversitenin yeni imkânlarla ihtiyacı olması kuvvetle muhtemeldir.

5. — *Erzurum Milletvekili Cevat Önder'in, Erzurum Nümune Hastanesi Başhekimi hakkında Erzurum matbuatında yapılan neşriyatın doğru olup olmadığına dair sorusuna Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Suat Seren'in yazılı cevabı (7/105)*

25 . 4 . 1962

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını arz ve istirham ederim. Derin saygılarımla.

Erzurum Milletvekili
Cevat Önder

Soru :

Erzurum Nümune Hastanesi Başhekimi Dr. Ali Can hakkında şimdiye kadar, ne sebeple, ne gibi cezai ve inzibati tahkikat yapılmıştır? Rüşvet aldığı iddiası ile mahkemeye verilmiş midir, değil midir? Bu hâdisenin yankıları ne olmuştur?

Yapılan tahkikatlar muvacehesinde Erzurum'da vazifeye devam etmesi mahzurlu mudur, değil midir? Başka bir mahalle ve başka bir vazifeye nakli düşünülüyor mu? Mezkûr şahsın nakli hakkında talebi var mıdır? Hakkında Erzurum matbuatında yapılan neşriyatın doğruluk derecesi nedir? Bu neşriyat karşısında Vekâletiniz ne gibi işlem yapmıştır?

T. C.

Sağ. ve Sos. Ya. Bakanlığı

11 . 5 . 1962

Zatîşleri ve Muamelât

Genel Müdürlüğü

Muamelât Şubesi

25626

Konu : Soru önergesi Hk.

T. C. Büyük Millet Meclisi

İlgi : 28 . 4 . 1962 gün Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü ifadeli yazıya karşılıktır :

Erzurum Nümune Hastanesi Başhekimi Dr. Ali Can hakkında Erzurum Milletvekili Cevat Önder'in yazılı soru önergesi tetkik edilmiş bu husustaki cevabi yazımız ilişikte sunulmuştur.

Arz olunur.

Sağ. ve So. Ya. Bakanı
Dr. Suat Seren

Erzurum Milletvekili Sayın Cevat Önder tarafından verilen yazılı soru önergesine cevap

Soru :

1. Erzurum Nümune Hastanesi Başhekim Dr. Ali Can hakkında şimdiye kadar ne sebeple, ne gibi cezai ve inzibati tahkikat yapılmıştır?

Cevap :

Erzurum Nümune Hastanesi Baştabibi Dr. Ali Can hakkında vâkı şikâyetler üzerine yaptırılan tahkikatta ileri sürülen iddialar vârit görülmediğinden hakkında cezai ve inzibati işlem yapılmamıştır.

Soru :

2. Rüşvet aldığı iddiasıyla mahkemeye verilmiş midir, değil midir?

Bu hâdisenin yankıları ne olmuştur?

Cevap :

Dr. Ali Can'ın rüşvet aldığı iddiası üzerine yaptırılan tahkikat sonunda iddia vârit görülmemiş ve şikâyet de namı müstaarla yapıldığı Teftiş Kurulu Başkanlığının 2 Eylül 1960 gün ve 5169 sayılı yazısından anlaşılmıştır.

Soru :

3. Yapılan tahkikatlar muvacehesinde Erzurum'da vazifeye devam etmesi mahzurlu mudur, değil midir?

Cevap :

Yapılan isnatların yersiz olduğu Teftiş Kurulu Başkanlığından bildirilmiş olmakla ilgili hakkında Genel Müdürlüğümüzce her hangi bir işlem yapılmamıştır.

Soru :

4. Başka bir mahalle veya başka bir vazifeye nakli düşünülmüyor mu?

Cevap :

Henüz katî bir muamele yapılmamıştır.

Soru :

5. Mezkûr şahsın nakli hakkında talebi var mıdır?

Cevap :

İstanbul'a naklini talebetmiştir.

Soru :

6. Hakkında Erzurum matbuatında yapılan neşriyatın, doğruluk derecesi nedir?

Cevap :

Bakanlığın Müfettişi Dr. Celâlettin Öner'in tanzim ettiği 3.4.1962 gün ve 39 sayılı raporunda Hürsöz gazetesinin yersiz neşriyatı üzerine Dr. Ali Can tarafından mezkûr gazete

aleyhine açılan dâva neticesinde bu neşriyatı yapan gazetenin mahkûm edildiği açıklanmıştır.

Soru :

7. Bu neşriyat karşısında Bakanlığınız ne gibi işlem yapmıştır?

Cevap :

Bir esasa istinadetmiyen neşriyat üzerine mahkûm edilen bir gazetenin esastan âri olan bu neşriyatına müsteniden, ilgili hakkında bir işlem yapılmamıştır.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
Dr. Suat Seren

6. — *Sakarya Milletvekili Ekrem Alican'ın, İşçi Sigortaları Kurumunun 1962 yılı yatırım programına dâhil bulunan projelerinin durumuna dair sorusuna Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'in yazılı cevabı (7/110)*

Ankara, 30.4.1962

Millet Meclisi Başkanlığına

İşçi Sigortaları Kurumunun 1962 yılı yatırım programına dâhil bulunan ilişik listede adları yazılı projelerden her biri için, 30 Nisan 1962 tarihi itibarıyla, aşağıdaki suallerin, Çalışma Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmalarına delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

Sakarya Milletvekili
Ekrem Alican

1. Proje tutarı,
2. İhale edilmiş olup olmadığı,
3. İhale edilmişse, ihale tarihi ve hangi yılda ikmal olunacağı, 1962 yılında yapılmış sarfiyat miktarı,
4. İhale edilmemişse, sebebi ve muhtemel ihale tarihi,
5. Emanet suretiyle inşa edilecek projelerde, inşaata başlanmış olup olmadığı, başlanmışsa, tarihi ve sarfiyat miktarı,
6. Mütâahhitle ihtilâflı inşaatın mevcud olup olmadığı, mevcut ise ihtilâfın doğduğu tarih ve halihazır durum.

Soru önergesine ilişik liste

1. Çankırı Otel - İşhanı inşaatı
2. İstanbul Sultanahmet Dispanseri
3. İstanbul Süreyyapaşa Sanatoryumu isalesi işi
4. Rize İşçi Hastanesi
5. Değirmisaz Dispanseri

6. İzmir - Merkez Dispanseri
7. İstanbul - Şişli Dispanseri
8. Adana - Merkez Dispanseri
9. Ankara - Gayret mahallesi çarşı inşaatı
10. İzmir 1 ve 2 nci Kordon inşaatı
11. Antalya şube binası inşaatı.

Çalışma Bakanlığı

Özel

11 . 5 . 1962

Sayı : 1115

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı

İlgi : 4 . 5 . 1962 tarih ve Kanunlar Müdürlüğünün 7/110 - 2030/9289 sayılı yazıları.

Sakarya Milletvekili Ekrem Alican'ın, İşçi Sigortaları Kurumunun 1962 yılı yatırım programına dâhil bulunan projeler hakkındaki 30 . 4 . 1962 tarihli yazılı sual takririnin cevabı ilişikte takdim kılınmıştır.

Saygılarımla.

Bülent Ecevit

Çalışma Bakanı

Sakarya Milletvekili Sayın Ekrem Alican'ın, İşçi Sigortaları Kurumunun 1962 yatırım programına dâhil bir kısım projeler hakkındaki 30 . 4 . 1962 tarihli yazılı soru önergesine verilecek cevap

Yazılı soru önergesine ekli listede, 11 yatırım projesi hakkında malûmat istenilmektedir.

1. Bunlardan, Çankırı otel - iş hanı inşaatı, İstanbul - Sultanahmet dispanseri inşaatı, İstanbul Süreyyapaşa Sanatoryumu su isalesi işi ve İzmir Kordon apartmanı inşaatı 1961 yılından müdevver olup, bunların durumları aşağıda izah edilmiştir.

A) Çankırı otel - iş hanı inşaatı :

Çankırı'da otel olarak yaptırılması düşünü- lüp sonradan iş hanına çevrilen binanın 940 bin liralık kısmı inşa olunmuştur. 834 bin lira keşif bedelli ikmal inşaatı münakasaya çıkarılmış ve 4 . 4 . 1962 tarihinde mütaahhidine ihale edilmiş ise de henüz mkuavelenamesi akdolanmamış ve işe başlanmamıştır.

İkmal inşaatının 1962 yılı sonunda tamamlanacağı umulmaktadır.

B) İstanbul - Sultanahmet Dispanseri :

a) Keşif bedeli 857 459,93 liradır.

b) 19 . 3 . 1960 tarihli sözleşme ile ihale edilmiştir.

c) Sözleşmeye göre ikmal tarihi 24 . 7 . 1962 dir.

d) Ocak - Nisan 1962 devresindeki sarfiyat 163 903,31 liradır.

C) İstanbul Süreyyapaşa Sanatoryumu su isalesi işi :

a) Keşif bedeli 1 454 535,40 liradır.

b) 1 . 8 . 1961 tarihli sözleşme ile ihale edilmiştir.

c) Sözleşmeye göre ikmal tarihi 1 . 2 . 1963 tür.

d) Ocak - Nisan 1962 devresindeki sarfiyat 213 793,35 liradır.

D) İzmir 1 - 2 nci Kordon inşaatı :

İşçi Sigortaları Kurumunun İzmir Birinci ve İkinci kordonlarda 2 inşaatı mevcuttur.

a) Bunlardan birincisi 14 . 2 . 1961 tarihinde bitirilmiş ve muvakkat kabulü de yapılmıştır.

b) İkinci inşaatın durumu şöyledir :

İnşaat, 9.3.1960 tarihli sözleşme ile, 1 105 860 lira bedel üzerinden mütaahhidine ihale edilmiş ve 20 . 3 . 1960 tarihinde işe bağlanmış ise le, Bakanlar Kurulunun 19 . 6 . 1960 tarihli 5/346 sayılı kararı ile tehir edilmiş ve bilâhara 9 . 3 . 1961 tarihli emirle inşaatın devamına müsaade olunmuştur.

Ancak, mütaahhidin işe devam edemeyeceğini bildirmesi ve tasfiyesini istemesi üzerine, 9 . 2 . 1962 tarihinde tasfiyesi yapılarak mütaahhidin ilişiği kesilmiştir.

Bu iş için baştan itibaren yapılan sarfiyat 163 404,52 liradır.

İhale evrakı hazırlanmakta olup 1962 yılında yeniden münakasaya çıkarılacak ve tahminen 1963 yılında ikmal edilebilecektir.

2. Yazılı soru önergesinde belirtilen müteba- ki 7 proje İşçi Sigortaları Kurumunca 1962 yılı iş programına ithal ve bu yıl içinde ele alınması derpiş edilmiş ise de, Kurum yatırım programı- nın 13 ve 23 sayılı kanunlar gereğince tasdikı sı- rasında, yapılması tasarlanan 86 milyon liralık Kurum inşaatına mukabil, memleketin umumi yatırım ihtiyaç ve imkânları dolayısıyla, 50 mil- yon liralık yatırım kabul olunabilmıştır.

Bu sebep ve zaruretle, iş programında yer alan ve 1962 yılında ele alınması düşünülen bu 7 projeden, ancak, 1961 yılından müdevver in- şaata ait sarfiyattan artacak meblâğ kadar bir kısmının realize edilmesi mümkün olabilecektir.

Nitekim, bunlardan, tutarının 500 bin lirayı geçmemesi dolayısıyla Kurumun yetkisi içinde bulunan ve aynı mütaahhide yaptırılmakta olan 264 000 lira keşif bedelli Gayret mahallesi çarşı inşaatına, Nisan 1962 ayında başlanmıştır. Nisan

1962 sonu itibariyle yapılan sarfiyat 30 000 liradır. 1962 Ağustosunda ikmal edileceği tahmin olunmaktadır.

Diğer 6 proje, icap ve ihtiyaca ve hâsıl olacak imkâna göre ilerde ele alınacaktır.

